

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-studentene
4. årgang — Nr. 5,
september 1979.

Inne i avisa

.....

Velkommen
til
kunnskaps-
fabrikken

Se side 3

.....

Hva er
kvinnesak —

Se side 10

.....

Arbeids-
utvalgene —
Viktig
studentpolitisk
organ

Se siste side

.....

Noen til-
feldige
forberedende
studenter

Se siste side

.....

Deadline
for nr. 6
2. okt.

LA ELVA LEVE!

Se midtsidene

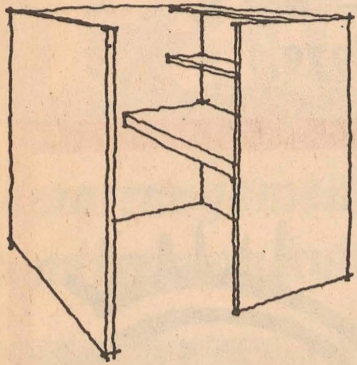

Kvinner i Palestina

Se side 9

Byggetrinn 3 i Breivika:

Lesesalsplassen – lukka eller åpen utforming

Er vi studenter først og fremst enkeltindivider med et behov for arbeidsro som krever god avskjerming mot forstyrrende inntrykk fra andre enkeltindivider på lesesalen?

Eller er vi sosiale vesener som

kan hente impulser av å sitte i et arbeidsfellesskap hvor vi ved å løfte hodet kan få oversikt over medstudentenes plassering og deres konsentrerte fordykning over bøkene?

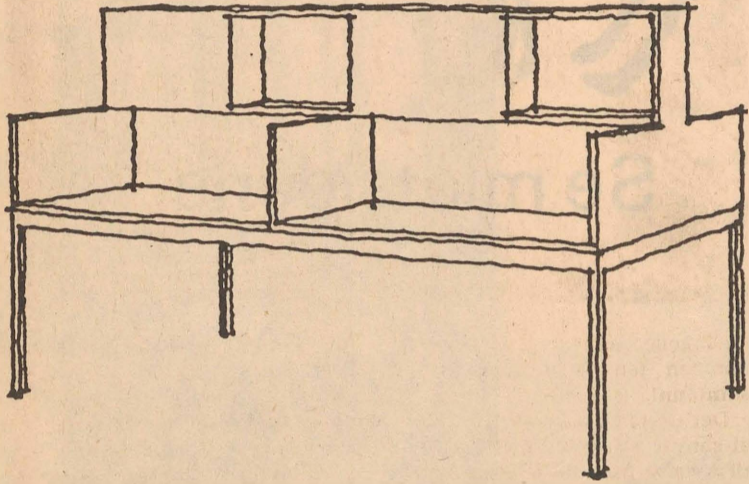
Dette er i korthet de to filosofiske utgangspunktene for diskusjonen omkring lesesalsplassens utforming for ISL og ISV i Breivika. Lesesalsplassene for disse instituttene skal som kjent være plassert i universitetsbiblioteket i det såkalte Byggetrinn 2. Det var PLUTs (Plan- og Utbyggingsavd.) representant fra Brukerutvalget for bygget som informerte Instituttrådet på ISV om de to alternative utformingene uenigheta står om.

Bibliotekledelsen gikk sterkt inn for lesesalsplasser utforma som

små skulderhøye lukka båser satt sammen i mindre grupper. Begrunnelsen er at de gir skjerming fra omgivelser og større plass til bøker og annet studiemateriell. Erfaringer med denne typen fra bl.a. England og USA har vært positive. I rådet var man imidlertid enige om at spesielt på lavere studienivå var den åpne modellen å foretrekke fordi den gir studentene større mulighet til å integreres i et sosialt og faglig miljø. Flertallet av rådsmedlemmene gikk inn for at biblioteket blir utstyrt med flest lesesalsplasser av den åpne typen, men at en viss mengde «båser» også blir plassert der. Disse kan være nødvendige for hovedfagsstudenter eller for studenter som i eksamensperioder har behov for å sitte mer isolert.

Brukerutvalget hvor studentene har 2 representanter vil på neste møte ta en avgjørelse i hvordan fordelinga av de to modellene skal bli.

Brukerutvalgets møte avgjorde en fordeling av modellene – med introduksjon av en 3.type – slik: 30% «bås», 40% åpen modell, og 30% av en «halvlukket» modell. Denne ligner på den åpne, men har høyere skillevegger, som dessuten stikker 20 cm. fram foran pultplata. Forutsetningen er at «bås en» og den «halvlukkete» skal være så fleksible som mulig, og danne mer eller mindre lukkede løsninger etter behov og plassering.

Svenske studenter på norsk kurs i Tromsø

Fra 5. til 25. juni deltok nesten 20 svenske morsmålsstudenter på et kurs i norsk språk og litteratur her i Tromsø. De nordiske nabospråkkursene har vært en årviss foreteelse i omtrent femten år nå, og mange norskstudenter har deltatt på slike kurs i Sverige og Danmark. Det er første gang at ISL har stått som vert for studenter fra andre nordiske land, og skal vi tro de som var med nå, bør det ikke bli siste gangen.

Kursledelsen hørte bare godord om det faglige innholdet, og det turistmessige utbyttet ble ikke mindre (lokalbåttur til Ytre Senja og hurtigrutetur til Bodø). Et par ting hadde nok de svenske studentene sett annerledes. De hadde f.eks. gjerne sett at de hadde møtt flere norske studenter. Og dessuten hadde de nok også sett at Samskipnaden hadde greidd å skaffe dem annen innkvartering enn A/S Fyll og Bråk på Elverhøy.

Hybelsituasjonen i Tromsø

Det kan virke som om tilbakegangen i studenttallet ved universitetet er i ferd med å endre seg – i allfall skulle søknadsmassen til Samskipnadens boliger i år være en indikasjon på det. Etter at semesteret har vært i gang to-tre uker er det fortsatt over 70 som står på venteliste for å få seg hybel. Dette tallet er selvfølgelig ikke helt reelt, men at det framdeles er en god del som ikke er kommet inn, er det ikke tvil om. Mens det de siste årene har vært relativt lett å komme seg inn i Breivika, har det i år vært et forferdelig press, sier Inger Leiulfsrud ved Samskipnaden. De første dagene etter at studentene var begynt å komme til Tromsø var vi nødt til å plassere folk bl.a. på TV-stua på Prestvann, slik at de i det minste skulle ha tak over hodet. I dag er dette blitt bedre,

men skulle det fortsatt være studenter som bor i telt eller lignende skrøpelige boliger, må de for all del ta kontakt med Samskipnaden, så får vi ordne noe midlertidig, men i hvertfall bedre, sier Inger Leiulfsrud. Se ellers artikkel side 5 om boligbehovet blant studentene.

Bokanmeldelser

Redaksjonen får med jevne mellomrom tilsendt bøker fra forskjellige forlag.

Enkelte av disse ville det være bra å få omtalt i avisa.

Dersom du kunne tenke deg å anmelde en eller flere bøker, så kontakt oss i redaksjonen.

Vi lover boka (evt. bøkene) som belønning.!

Red.

Lag og studentforeninger som vil søke Studentutvalget om økonomisk støtte for høsten, må gjøre dette innen 15. okt. -79.

Hvor er vi?

Søndre Tollbugt. 7 b, 4. etg. Tlf. nr.: 81 715

Adressen og telefonnummeret til Studentutvalgets kontor, som dessuten brukes jevnlig av NSU-delegat-gruppa, Studentavisas redaksjon, Studentidrettslaget og Studentersamfunnet er VIKTIG Å HUSKE FOR ALLE STUDENTER.

MERK – endring av kontortid:

Mandag 10-13

Onsdag 16-20

Torsdag 14-16

Studentutvalgets lokaler er i Søndre Tollbugt. 7B, 3. etg. Telefonnummer: 81 715

Kan dette bli en solskinnshistorie?

En gang tidlig i sommer (men etter at siste vårunnummer av Studentavisa var kommet ut) fikk red. oversendt et brev fra universitetsadministrasjonen. Brevet var fra en ulykkelig Setermoen-soldat ved navn Øyvind Lea, som mandag 4. juli i år hadde haiket fra Harstad til Setermoen. Bilen var en 2-3 år gammel brunlig Vauxhall (VX 2,3 trodde han), og sjåføren var student ved Tromsø universitet (det var ikke han som eide bilen). Alt kunne vært vel og bra hadde det ikke vært for at Lea mistet fotoapparatet sitt – et Cosina 35, sort med brunt futteral – på denne turen, og han lurte på om han kunne ha

glemt det igjen bak i bilen. Så er det en (det var en gutt!) av Studentavisas lesere som kan huske at han tok opp en soldat som kun hadde en sovepose til bagasje, og etterpå fant et fotoapparat i bilen som han ikke kjente ved – ja, kanskje dette blir en liten solskinnshistorie? Du som eventuelt husker å ha lånt en brun Vauxhall 4. juni for å kjøre fra Harstad til Tromsø, kan ikke du sjekke med bilens eier om han/hun har funnet noe? Adressen til den nå dimma soldaten er; Øyvind R. Lea, Gamlelevelen, Hanna, 4300 Sandnes. (Portoutgifter vil selvfølgelig bli dekket av mot-takeren).

Korte innlegg, folkens

Vi vil enda en gang minne folk om at de må skrive korte innlegg, maksimum 2-2 1/2 sider. Lengere innlegg vil heretter ikke bli trykt, både fordi vi har begrensa plass, og av lay-out-messige hensyn.

Deadline framover

Innleveringsfrist av stoff til oktober og november -nummerene av Studentavisa er:

Nr. 6: tirsdag 2. oktober (kommer ut ca. 23/10)

Nr. 7: tirsdag 2. november. (kommer ut ca. 27/11)

Stå på og send innlegg!

Her har dokker oss:

Redaksjon i Studentavisa høsten 1979 i arbeid:

F. venstre: Irene Kulleseid, Audhild Nedberg, Erling Lakså, Aileen Nilsen, Tormod Olsen og Pål Christensen. Helen Knoph Larsen var ikke til stede.

STUDENTAVISA I TROMSØ

Organ for Tromsø-
studentene

4. årgang — Nr. 5, september 1979

Redaksjon:
Pål Christensen
Irene Kulleseid (ansv.)
Erling Knåsh
Helen Lakså Larsen
Auhild Nedberg
Aileen Nilsen (ansv.)
Tormod Olsen

Adr. Søndre Tollbugt. 7b, Tromsø.

Tlf. 81 715.

Studentavisa er organ for studentene ved Univ. i Tromsø og kommer ut ca. en gang i måneden. Redaksjonen er valgt på Sos. Fronts politiske grunnlag.

Trykt i 1500 eks.

Forsvar samenes rettigheter!

Vi er mange studenter som går rundt med et lite merke på jakkeslaget, veska eller lommeboka for å vise at vi ikke vil akseptere gjennomføring av Stortingsvedtaket om utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget. Og vi er ikkje aleina om det! Folk fra heile landet, på tvers av partipolitiske og sosiale skiller har aktivisert seg mot utbygginga. Alta-saken ser foreløpig ut til å bli århundrets naturvernbevegelse i Norge, og har kanskje allerede overskygget Mardøla.

Vi vil støtte Naturvernforbudet som går til sak mot Staten ut fra påstand om manglende forhåndsutredning og sviktende saksbehandling. Det er viktig å stå på og vise at NVEs kraftprognoser bygger på skrøpelig grunnlag. Men verre er det at samenes rett til land og vann er oversett i forbindelse med nedbygginga. Magnar Mikkelsen har sagt det så sterkt som at «Staten har startet en ny sjuårskrig mot samiske næringsutøvere på samisk jord». O-linja ved stilla markerer grensa til Sameland, derfra og innover er det samisk bruksområde. Dette vil si at NVE forserer seg inn i samisk kjerneområde ved å gå over O-linja.

Hvor står FN's folkesuverenitetsprinsipp i denne sammenheng? Her heter det at urbefolkningens landområder skal respekteres og mulighetene for selvstendig næringsutøvelse og kulturutforming skal være til stede. De norske myndigheter har forpliktet seg i forhold til dette, men det synes å være langt mellom teori og praksis. Ikke minst vedtaket om utbygginga av Alta-Kautokeinovassdraget at så er tilfelle. Det er på denne bakgrunn at representanter for 4 reinbeitedisrikt i Finnmark vil gå til rettsak mot Staten og krevne vedtaket kjent ugyldig. Utbygginga vil krenke fundamentale menneskerettigheter og samenes rett til nærings- og livsutfoldelse. Advokat Leif Dunfjell, Alta, som fører saka for samene, vil også reise krav om midlertidig forbud mot anleggsarbeid, inntil utbyggingas konsekvenser for reindriften og den samiske kulturen er utreda.

I mellomtida vil kampen om elva fortsette fra dag til dag, det mobiliseres og rustes opp for en lang og mørk Finnmarksvinter. Samer, Altafolk og andre motstandere vil kjempe med nebb og klør mot utbygging av vassdraget! Studentavisa støtter kampen fullt ut!

Velkommen til kunnskapsfabrikken

Med denne parolen hilste Sosialistisk Front de nye studentene velkommen under immatrikuleringen ved Universitetet i Oslo. Vi bringer hilsen videre til de nye studentene i Tromsø. Medlemmer av Sos.Front hadde kledd seg ut som eksamensspøkelse, dommere, prester, professorer og greske filosofer. Under immatrikuleringen masjerte de i disse kostymene og med plakater med slagord inn på Universitetsplassen og delte ut alternative borgerbrev. Aksjonen var et vellykket forsøk på å nå bredere ut med et politisk budskap. Studentene la merke til dem, leste løpesedlene og de fikk også omtale i pressen.

På «borgerbrevene» ble universitetet omtalt som en kunnskapsfabrikk hvor studentene er råmateriale det var ubegrenset tilgang på. Kunnskapsfabrikken produserer lydige medhjelpere til det borgelige statsapparatet og et næringsliv som kjemper for å komme seg gjennom den økonomiske krisa. For å unngå dette oppfordrer Sos.Front studentene til å misbruke universitetet etter beste evne. Med det mener vi at studentene må bruke de muligheter utdanninga gir til å avsløre maktmisbruk og undertrykking og bekjempe det der det finnes. Kritiser dårlige sider ved fagene, prøv å få inn alternativ litteratur på pensum, kritiser de individuelle eksamensformene, arbeid kollektivt og kritisk

på fagene og bruk kunnskapen i kampen for et nytt og bedre samfunn!

Det er vår plikt å lage uorden i et samfunn som vil misbruke oss til å være med på å holde andre nede. Vi trenger et samfunn der produsentene hersker over sam-

funnet nedenfra. Et samfunn som ikke lenger arbeider etter prinsippet om maksimal herredømme og maksimal profitt, men som arbeider etter prinsippet om maksimal lykke og skapende utfoldelse for hver enkelt. Derfor, misbruk universitetet!

Studentutvalet

denne hausten består av følgende personer som alle er valgt på Sosialistisk Front sitt program:

Anne Lise Langfeldt
Kjell Gunnar Eriksen
Jens Bjørnåvold
Pål Markusson

Ny studiefinansiering

Utdanningsfinansieringsutvalget, UFU, ble oppnevnt i statsråd i september 1977 og overleverte 13 august i år sin innstilling. UFU har urdert de nåværende stønadsordningene, bl.a. sett i lys av den allminnelige økonomiske utviklingen fra 1969 og i forhold til de målsettinger Stortinget tidligere har trukket opp for studiefinansiering. Ut fra dette har så UFU fremmet forslag angående endringer i forhold til det eksisterende stønadssystem. De viktigste punktene er følgende:

ALDERSGRENSER

Skillet i stønadsordningen anbefales å settes ved 18 år mot nå 20.

Øvrige aldersgrenser som eksisterer i dag foreslås fjernet.

BORTEBOERSTIPEND

Alle reelle borteboere foreslås gitt botillegg, ikke som idag bare til borteboere som har foreldre hjemmet i en viss avstand fra lærestedet.

REISESTIPEND

Et prinsipp om reisestipend aksepteres. Dette stipend skal dekke utgiftene til 3 tur/retur reiser til hjemstedet pr.år, fratrukket en egenandel på 300 kr. Stipendet skal kun gis til ugiftesøkere under 30 år, samt til gifte søkere som ikke kan bo sammen med ektefellen i den tida utdanninga varer.

og situasjonen for utenlandske studenter i Norge.

Det ble vedtatt arbeidsplan for høsten. NSU vil fortsatt prioritere eksamensarbeidet og arbeidet med ex.phil. som et ledd i å styrke det fagkritiske arbeidet. Nå som disiplinærlova er trukket vil NSU arbeide for at disiplinærreglementene på de ulike universitetene blir fjernet (det finnes ikke noe slikt reglement i Tromsø) og erstattet med et felles eksamensreglement. NSU vil spre informasjon om UFU og være forberedt på aksjoner i forbindelse med statsbudsjetten. NSU vil prøve å starte en fruktbar samskipnadsdebatt. Alstahelmsutvalgets innstilling vil antakelig bli

SOSIAL TRYGGHET

Ved sykdom som varer i over 14 dager, foreslår utvalget at lånet for den aktuelle perioden automatisk omgjøres til stipend. For svangerskap foreslås det at kvinner får avskrevet gjeld for inntil 18 uker dersom nedkomsten finner sted i utdanningsperioden, og at utdanningen er påbegynt 6 måneder før nedkomsten.

PROSENTSTIPENDMODELLEN

De tradisjonelle stipendene for utdanningsøkende over 20 år (grunn, borteboer og forsørgerstipend) faller bort og erstattes av et generelt utdanningsstipend. Støttebehovet avgjøres ut fra

Over til side 11

NSU-nytt

Høstens første landsstyremøte er avholdt. Sven Mollekleiv har trukket seg som leder av NSU. Baard Johansen ble ny leder. Bjørnar Myra ble valgt inn som nytt medlem av AU etter Vigdís Broch-Due som har trukket seg.

NSU skal delta på Utdanningskonferansen 13-14 okt. hvor det deltar representanter fra alle videregående skoleslag. Konferansen skal ta opp Utdanningsfinansieringsutvalgets innstilling, velferds og boligtilbud på lærerstedene, evaluering og eksamen

lagt fram som stortingsmelding i høst. 1/1 blir prisstopp opphevet. NSU vil følge opp sitt internasjonale solidaritetsarbeid. Vest-Tysklands arbeidet skal utvide perspektivet til å omfatte hele EF, en vil også starte en diskusjon om forholdene i Øst-Europa. I høst vil NSU gjennomføre en reise til Iran og en til Israel. Turene er grundig forberedt og vil bli fulgt opp med spredning av informasjon.

Landsstyret vedtok en resolusjon til støtte for Sandinistfronten i Nicaragua. Det ble også vedtatt en resolusjon og bevilget 500 kr til husleiestreiken på Fantoft studentby i Bergen.

Delegatgruppa

Hva skal skje med Samfunnsfagstudiet i Tromsø?

I disse dager er en sak som vil kunne få store konsekvenser for samfunnsvitenskapstudiet i Tromsø på rundtur i de forskjellige organer på universitetet. Det er de praktiske konsekvensene av innstillinga fra den Nasjonale Cand.Mag-komiteen som begynner å nedfelle seg. Denne komiteen anbefalte i sin tid at reglene for oppnåelse av cand mag-graden i HF og SV fagene skulle mykes opp. I tillegg skulle en korte ned studietida fra 4 1/2 til 4 år. Dette grunngrir en med at en må få tilnærma samme studielengde for HF+SV fag som for realfag. Realfagene har i dag 3 1/2 år som normert studietid til cand.mag. Dessuten skal vi gjøre oss tidsmessig mer konkurransedyktige i grunnskolen i forhold til PH-adjunker.

En tenker seg flere alternativer, f.eks. en to-fagsordning med sammensetninga Ex phil + 3 sem Mf + 4sem MF = 4 år, eller ex phil + 2sem Grf. + 2sem Grf + 3sem Mf = 4 år. Det er ikke vanskelig å stå på beina nok så slagkraftige motforestillinger mot denne «rasjonaliseringa» i sin alminnelighet, men det skal vi la ligge her.

Det som gjør situasjonen ekstra alvorlig for samfunnsvitenskap er at vi har en oppbygging av fagstudiet som er helt uforenelig med en redusert studietid for cand mag. I dag har vi ex phil + 4

sem Mf + 2 sem Grf + 2sem Grf/praksisår. Selve basisen i denne oppbygginga ligger i mellomfagtillegget. Dette er i motsetning til de fleste andre mellomfagtillegg på 2 sem. I løpet av dette året fordyper studentene seg tematisk alt etter hvilken forskningsgruppe de velger å tilhøre, f.eks. skoleforskning, sosialpolitikk osv.

Disse forskningsgruppene danner det faglige referansepunktet til både studenter og lærere og gir grunnlag for en mer problemretta og tverrfaglig tilnærming i undervisning og forskning. En nedskjæring her vil totalt ødelegge den tematiske fordypninga som i dag eksisterer og dessuten åpne veien for et disiplinorientert studium (sosiologi, sosialantropologi, psykologi osv).

Et alternativ er å kutte ned et grunnfag/praksisåret til ett semester. Det skulle være uenødvendig å kommentere hvilke kvalifikasjoner et «praksissemester» eller et ett-semester kurs i de relevante fag ville gi.

Kurs i de relevante fag vil utgangspunktet fordi det ville bety dødsstøtet til praksisåret. Dessuten vil den faglige dybde og bredde bli skadelidende av en slik løsning.

Vi ser at en nedkorting av studietid til 4 år for den samfunnsvitenskapelige cand

Over til siste side

Fagkritisk dag på nordisk

Norrønt – plass og funksjon i nordiskstudiet

— Dette er det temaet som skal tas opp til debatt på et fagkritisk seminar for studenter og lærere på nordisk tirsdag 25. september. Bjarne Fidjestøl fra Univ. i Bergen skal i sin innledning gjøre greie for den debatt som har vært ført det omkring norrønt, og om de forandringer som forsøksvis er innført ved eksamen.

Seminaret blir lagt opp som et arbeidsseminar, og målet er å få igang en brei diskusjon hvor studentenes erfaringer med hensyn til norrønt kommer fram, samt forslag til konstruktive forandringer av innholdet.

På forrige grunnfagskull var det frustrasjon blant studentene, særlig når det gjalt norrønt, til tross for at vi hadde en utmerket og inspirerende lærer. En rekke faktorer var årsak til dette, jeg nevner i fleng:

— vi hadde ikke i første semester av studiet hatt noen kritisk debatt om fagets innhold

— vi opplevde det som meningsløst å bruke mye dyrebare tid på å pugge utenat bøyingsmønstre, vel vitende at dette var kunnskap som ble glemt etter eksamen

— vi hadde en følelse av å lære disiplinene innenfor språk isolert, vanskelig å trekke linjer og få noen totalitetsperspektiv.

— hvis/når vi seinere skulle arbeide med norrønt språk, ville vi ha oppslagsbøker og grammatikk tilgjengelig

— det språklige aspektet ble det viktigste ved norrønt, at dette var stor litteratur kom i bakgrunnen.

Går det så an å gi norrønt et annet innhold og skape en mer tilfredsstillende arbeidssituasjon for studenter så vel som for lærere?

Jeg mener ja, og jeg mener at vi fortsatt bør ha norrønt som en viktig del av språkstudiet, men som en mer meningsfull del en det vi som studenter opplever nå.

Forslag til forandringer, som selvsagt må diskuteres nøyer:

— nedskjæring av sideantallet for språkdelen slik at det virkelig blir mulig med grundig gjennomgåelse (ca. halvparten).

— større litteraturodel på norrønt, hvor siktemålet ikke blir grammatisk analyse, men stil, språkstruktur.

— Utdeling av bøyingsmønstre og andre nødvendige hjelpemidler til eksamen. (Kan-

skje til og med Iversens grammatikk?) Dette forutsetter at undervisningen og eksamenforberedelsene forandres.

— eksamenskravene må spesifiseres mye klarere enn nå.

Dette forslag til forandringer bunner ikke i «latskap» fra studentenes side. Vi skal ikke arbeide mindre, men vi skal arbeide på en mer meningsfull måte med en del av studiet som BØR være — og er viktig — gitt et noe annet innhold.

Jeg oppfordrer alle nåværende og tidligere nordiskstudenter om å møte opp og delta i diskusjonen. Jeg vil anbefale to artikler av Knut Gundersen i KRI-TIKK-TAKK nr. 2/78 som omhandler norrøndisiplinen.

Det er tydelig at de tanker og erfaringer vi gjør oss med hensyn til norrønt på ingen måte er begrenset til Univ. i Tromsø. Heller ikke er det grunnleggende spørsmål som her stilles til norrønt annet enn det studentene stiller til sine fag uansett institutttilhørighet — nemlig, hva slags kunnskap vil vi ha?

Liv Helene Willunisen

Nye tendenser i det nord-norske bosettingsmønsteret

Er avfolkning av nordnorske bygder ei problemstilling som hørte 60-årene og inngangen av 70-årene til, og som er blitt uaktuell på terskelen til 80-tallet? Er vi i ferd med å få en stabilisering av bosettingsstrukturen av økonomisk aktivitet? Er det tilgang på lokale arbeidsplasser eller pendling til sentra som danner grunnlag for etablering av nye hushold rundt om i bygdene?

Det er problemstillinger som disse som vil stå i fokus på årets Høstseminar i samfunnsplanlegging. Dette seminaret, som arrangeres for femte år på rad, springer ut av virksomheten ved forskningsgruppa for samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning ved Institutt for samfunnsvitenskap.

Hensikten med seminaret er å lage et forum for faglig læring og meningsutveksling for ulike grupper som på en eller annen måte arbeider med planleggingsspørsmål. Her møtes politikere og administrasjonsfolk fra nordnorske fylker og kommuner, representanter for sentralmyndighetene, planleggere, forskere og studenter.

Det faglige ansvaret for seminaret går på omgang. Denne gangen er det Ottar

Brox som har ansvaret for programmet, på bakgrunn av hans forskningsprosjekt «Regionale integrasjonsprosesser i Nord-Norge».

Et utgangspunkt i dette prosjektet har vært ei oppfatning om at den sterke sorteringa i lokalsamfunn i vekstområder og avfolkningsbygder som vi opplevde på 60-tallet og inngangen til 70-årene, har opphørt. Mange bygder som opplevde sterk tilbakegang, ser nå ut til å rekruttere nye hushold.

Samtidig skjer det imidlertid ei sterk endring av det økonomiske grunnlaget for disse etableringene. Utnyttelse av lokale ressurser viker plass for pendling og ikke minst servicenæringene, viser seg å være meir forenelig med et spredt bosettingsmønster enn kanskje vanligvis antatt.

Siktemålet med årets seminar er å belyse disse utviklingstrekkene så grundig som mulig. Like viktig er det imidlertid å stille spørsmål ved hvilke konsekvenser det bør få for planlegging av det nordnorske bosettingsmønsteret dersom disse tendensene er omfattende og varige. Må slik lokal bosetting baseres på

Over til side 11

KEM, KA, KOR?

Er du ein av dei mange som lurar på kva alle forkortingane i Universitetsmiljøet står for. Både «gamle» og nye studentar har ofte problem med å finne fram i villniset. Her følger ei kort og — håpar vi — grei innføring i kva alle bokstavene står for. Vi skal med andre ord gje ei kort orientering om oppbygginga av styringsorgana og dei studentpolitiske organa ved Universitetet i Tromsø (UiTØ).

Ved hjelp av ei slik orientering vil det kunne bli lettare for studentane å følge med i det som skjer på Universitetet, og lettare engasjere seg i det studentpolitiske arbeidet.

Vi må først gjere eit skille mellom dei organa som er underlagt Universitetet — styringsorgana for Universitetet, og dei reine studentorgana.

1. STYRINGSSTRUKTUREN VED UNIVERSITETET.

a) På universitetsnivå.

Øverste organ her er Universitetstinget med 59 representantar pluss rektor (for tida heiter han Yngvar Løchen). 1 av tingrepresentanta-

ne er studentar. Dei andre er valt av og blant gruppene vitenskaplege tenestemenn, ikkje-vitenskaplege tenestemenn og stipendiatar. I tillegg kjem to representantar frå kvart av dei nord-norske fylka. Det er viktig at studentane nyttar seg av retten til å tala saka si i tinget, sjøl om dei sit i klår mindretal i dette parlamentariske organet.

Universitetstinget velger blant medlemma eit STYRE med representantar frå kvar av dei gruppene vi har nemnt. Studentane har 3 representantar. Rektor er formann. Universitetet er vidare organisert i desse fagområda og storinstitutt.

Medisin (med)
Biologi/Geologi (IBG)
Matematikk/fysikk/kjemi og databehandling (IMR)
Samfunnsvitenskaplege fag med filosofi og historie (ISV)
Fiskerifag (IFF)
Språkfag (ISL)
Museumsverksemd (IM)
Avdeling for praktisk pedagogisk utdanning (APPU)

Sjukepleielæruddanning (SLUT)

Katalogen for Universitetet i Tromsø gjev ei meir detaljert oversikt over dette.

Som nevnt er det Tinget som har den formelle makta ved Universitetet. Men i realiteten har administrasjonen og dei utvala som førebur saker for Tinget mykje av den avgjerende makta.

b) På instituttnivå

De er ulik organisering ved dei forskjellige institutta. Instituttråd, styre og forskjellige faste organ finst likevel på alle institutta.

2) STUDENTPOLITISK ORGANISERING

Vi går no over til dei organa som studentane rår med åleine.

a) På landsbasis

Norsk Studentunion (NSU) er interesseorganisasjonen for alle norske studentar ved Universiteta og dei Vitenskaplege Høgskolane. Her er også DU medlem om du har betalt semesteravgift. Ein blir med andre ord automatisk medlem av NSU når ein tar til med å studere. Organisasjonen skal fremme studentane sine krav og felles interesser ovafor offentlege organ og universitetsleiingane. Dessuten skal han reise diskusjon og politisk kamp blant studentane. Landstinget er NSU sitt høgste organ og formar ut organisasjonen sin politikk. NSU-delegatgruppene (DG) frå dei ein skilde lærestadane møter på landstinget. Mellom møta i landstinget er landsstyret det høgste organet i NSU. Her sit representantar frå delegatgruppene, dessuten har styret

eit arbeidsutval (AU) som saman med dei ein skilde delegatgruppene gjer det daglege arbeidet i organisasjonen.

b) Lokalt i Tromsø

Hovudallmøtet (HAM) er det høgste politiske organet til studentane i Tromsø. Her har alle studentane møte- og stemmerett. Her blir studentane sin interessekamp tatt opp i tillegg til universitets- og høg-

skolesaker, studentsosiale saker og viktige politiske saker som studentane er opptekne av. Det er Hovudallmøtet som velger studentrepresentantar til komitear og utval, til dømes styret i studentsamskipnaden. Dessuten velger allmøtet Studentutvalet, redaksjon til Studentavisa og NSU-delegatgruppe. Alle desse blir valde på politisk grunnlag. For tida er det folk frå Sosialistisk Front som sit i desse organa. Sosialistisk Front er samansatt av SV-studentar og uavhengige sosialistar.

Hovudallmøtet er eit særskilt viktig organ, og det er viktig t så mange som mogleg møter opp her for å gje studentane sine meiningar slagkraft. Studentrepresentantane som er valde på Hovudallmøtet skal fremme hovudallmøtet sine standpunkt i dei organa der dei er representerte. Allmøtet kan kalle tilbake representantar som ikkje følger opp dei vedtaka hovudallmøtet har fatta. Hovudallmøtet kjem vanlegvis saman 3-4 gonger i semesteret. Vi oppmodar alle «gamle» og nye studentar om å slute opp om Hovudallmøtet framover.

Studentutvalet (SU) er vald av Hovudallmøtet og skal førebu og leie allmøta. SU er også dagleg leiar for den studentpolitikken HAM legg opp til. SU skal vere eit bindeledd mellom studentorgana og studentane sine representantar i Universitetet sine styringsorgan. SU skal i tillegg følge med i det som skjer rundt om på Universitetet. Utvalet velgast for eit semester om gongen og består av 5 representantar.

NSU-delegatgruppa i

Tromsø skal bestå av 3 representantar med vararepresentantar. DG er det organet som skal utøve NSU sin politikk i praksis lokalt og skal ta opp og spreie informasjon om dei sakene NSU arbeider med. Delegatgruppa skal i tillegg arbeide med lokale saker og ta desse opp i NSU sentralt. DG velgast for eit studieår og samarbeidar nært med SU.

Instituttallmøta er det høgste politiske organet for studentane på kvart institutt. Kvart institutt skal ha eit AU (arbeidsutval) som skal ta seg av og leie det studentpolitiske arbeidet mellom allmøta. Instituttallmøta velger representantane til Tinget. Studentane sin politiske innflytting på Universitetet står og fell med at studentane tar aktivt del i allmøta og det generelle politiske arbeidet på institutta.

Vi ser på ordninga med allmøtet som høgste politiske organ for studentane som ei svært positiv og demokratisk ordning. Studentane har opp gjennom åra kjempa hardt for å få gjennom denne ordninga, men den stadige innstramminga av studietida og kravet til prestasjonar på faga, gjer at det er vanskeleg å få folk til å engasjere seg i studentpolitikken. Einaste måten å oppretthalde studentane sin posisjon her på Universitetet er at kvar ein skild student tar del i det politiske arbeidet i den grad det er mogeleg.

Vi oppfordrar alle til å møte opp på hovudallmøta, ta initiativ til å få i gang aktiviteten på institutta og til å kontakte SU. Su har kontor i Søndre Tollbuget. 7b, 4 høgda. Telf. 81715.

SAMSKIPNADEN OG BOLIGPOLITIKK

Samskipnaden i Bergen med grov maktpolitikk overfor studentene

Studentsamskipnaden i Bergen nekter nå en rekke studenter å flytte inn på Fantoft studentby. Beskjeden får studentene først når de møter opp i resepsjonen

Bakgrunnen for konflikten

Bakgrunnen for disse drastiske tiltakene fra Samskipnadens side er den husleiestreiken som har pågått på Fantoft siden våren 1977. Denne streiken var opprinnelig en aksjon mot de sterke prisøkningene på Samskipnadens boliger. Leiene var foreslått kraftig hevet for fjerde semester på rad, uten at lån og stipend holdt tritt. Etterhvert kom imidlertid en annen sak også med: Studentene oppdaget ulovlige overføringer fra Boligavdelinga, som formelt er en sjelstendig driftsenhet, til de øvrige delene av Samskipnadens virksomhet. Etter studentenes mening var de gjennom for høye leier med på en subsidiering av drifta utenom Boligavdelinga. Dette protesterte de imot.

Denne saken kom opp i Forlikrådet, men gikk derfra til Byretten. Der ventes saken å komme opp i løpet av høsten.

De studentene som har skrevet under på forliksklagen, har siden 1977 og fram til i dag betalt gammel leie. Det har de ment å ha rettslig dekning for, i og med at saken pågår og dom ennå ikke er falt. Før sommeren hadde omkring 70% av studentene tatt ut løpet av den samme perioden flere ganger vedtatt husleieøkninger.

Rettstridige overgrep

Det Samskipnaden nå har gjort, er å ta saken i egne hender for å få inn penger. Med nøklene og trusler om utkastelse som maktmiddel, forlanger de at de streikende studentene umiddelbart betaler husleie-

for å hente nøkkelen etter sommerferien. Dermed står mange studenter uten tak over hodet. Samtidig har de som har hatt hyblene sine i sommer, fått brev om utkastelse.

restansene. Det vil si mellomlegg- et mellom leien for høsten 1976 og det Samskipnaden mener studentene skulle ha betalt siden da. For flere er dette et beløp på bortimot tusen kroner, som bare kan betales kontant i resepsjonen på Fantoft eller Boligavdelingens kontor.

Det studentsamskipnaden nå foretar seg er rettstridig på flere måter:

For det første krever Samskipnaden innbetalt penger som for tida er rettslig omtvistet og hvor det ikke er falt dom. For det andre er det et klart kontraktsbrudd fra Samskipnaden, som etter Leieavtalens §10 er pliktig å stille hyblene til disposisjon til avtalt tid, i stand og med utvendige nøkler. I praksis foretar Samskipnaden utkastelse uten veien om Namsrett.

For det tredje prøver de å presse fram en innbetaling under tvang, noe som betyr at innbetalinga ikke er gyldig.

For studentene som har trodd seg rettsbeskyttet ved å stå på forliksklagen, er dette bondefangeriet en usedvanlig overraskelse. Er det virkelig mulig at en arrogant og maktbevisst utleier kan nekte utlevering av nøkler i visshet om at en rettskraftig kjennelse i saka tar så lang tid at de fleste vil bli tvunget til å betale før det? Hva skal vi gi for en slik rettsbeskyttelse?

Studentsamskipnaden skal ifølge lov av 1948 være studentenes velferdsorganisasjon. Hva slags velferdsorganisasjon kan det være som kaster sine egne brukere på gata, og det i en by med stor boligmangel?

P. Arbo

Litt om økonomien i Samskipnaden

Økonomien i Studentsamskipnaden i Tromsø har gjennom de seinere åra blitt gradvis dårligere. Pr. 31.12.78 var det reelle akkumulerte underskuddet kr. 437.938,-. Verre er egentlig situasjonen når en tar i betraktning at det på boligsektoren i de seinere åra ikke på langt nær er avsatt nok midler til vedlikehold av bygninger og inventar.

Etter studentenes mening kan de økonomiske problemene bare løses ved statlig hjelp. De statlige tilskuddene til S/Tromsø har i de seinere åra vist en beklagelig nedgang.

Utviklingen for de nominelle statstilskudd til S/Tromsø i de siste åra er som følger:

Samlet statstilskudd	endring i %
77 635.000	
78 578.500	-8,9%
79 529.000	-8,6%

Ser vi på statstilskudd pr. student, har disse i samme periode gått ned fra kr. 465,54 i -77, via kr. 406,82 i -78 til ca. kr. 352,67 i -79. Her er altså den prosentvise nedgangen henholdsvis hele 12,6% og 13,3%. Uforståelig blir utviklinga når vi i samme periode opplever en høy uforminska prioritering av Universitetet i Tromsø. For all del: Prioriteringa av UiT mener vi har vært riktig og nødvendig. Men det kan imidlertid vanskelig oppfattes som annet enn brist i logikken fra de statlige myndighetenes side når UiT og S/Tromsø behandles så forskjellig som tilfellet er.

Et minstekrav når det gjelder utbygginga av S/Tromsø er at Samskipnaden blir oppfattet som en nødvendig del av oppbygginga av UiT. De distriktspolitiske argumenter som gjøres gjeldende for Universitetet, bør også gjøres gjeldende for Samskipnaden.

På bakgrunn av dette og annet har vi tatt kontakt med KUD ved statssekretær Halvdan Skard, og han har sagt seg villig til å komme til Tromsø og være med på et åpent møte om velferden til studentene ved UiT.

Vi ønsker på dette møtet bl.a. å konfrontere Skard med at ekstrabevillinger over en del år framover må sees på som tvingende nødvendig, bl.a. for å kunne starte opp drifta av de to prosjekterte barnehagene i Breivika. Disse skal etter planen stå ferdig seinest vårt 081 og høst -81, og vil bety en nesten fordobling av antall barnehageplasser til studentene. Av de totalt 96 plassene vil studentene her disponere 32 som vil komme i tillegg til våre 39 pr. idag.

Til slutt vil vi uttrykke ønske om at så mange som mulig møter opp og viser interesse for noe som burde oppta oss. Møtet vil antagelig finne sted i slutten av måneden og vil bli grundig annonsert.

Tromsø, 06.09.79
Fredrik Fagertun
Per Arnold Dyrkoren

borteboerstipendet skulle dekke merutgiftene med å bo borte fra helmen.

På denne bakgrunn bør det være klart at studentene ikke vil akseptere husleieøkninger i 1980 uten at stipendandelen økes. Dette vil tidligst kunne skje fra 01.09.80.

Tromsø, 06.09.79
Per Arnold Dyrkoren

Kvar skal vi bu?

Øvre Breivang:
Storskogåsen:
Breivika:
Skolehybler (Elverhøy):
Prestvann

52 hybler - 17 2-roms leiligheter
44 hybler - 13 dubletter - 19 2-roms leiligh.
73 hybler - 10 dubletter
15 hybler - 2 dubletter
147 hybler - 16 dubletter - 31 2-roms leiligh.
12 hybelleiligheter - 24 3-roms leiligheter.

Om vi slår hybelleilighetene i lag med dublettene gir dette tilsammen 331 hybler 70 dubletter

50 2-roms leiligheter
24 3-roms leiligheter
Leilighetene er tiltenkt par med barn, hvor bare en i parforholdet trenger å være aktiv student. Dette gjør det vanskelig å anslå

hvor mange aktive studenter som bor i Studentsamskipnadens boliger. Antallet vil maksimalt kunne være 619 om begge i parforholdene studerer - noe som vi alle vet ikke er tilfellet. Et grovt estimat vil være at Studentsamskipnaden huserer ca. 580 aktive studenter.

Regner vi med

- 1) at omlag 1700 studenter i høst vil være registret ved Universitetet i Tromsø
- 2) at omlag 200 følger distanseundervisning
- 3) at omlag 200 er heimeboende tromsøværing

ender vi opp med et boligbehov på ca. 1300 enheter fordelt på hybler, leiligheter etc. Om vi skal bruke boligønske som måleenhet, er nok tallet høyere.

Dette gir oss et boliggap på (1300-580)=720 enheter pr. idag, og en boligdekningsprosent på ca. 45.
Hvis vi ser på tallene for åra framover, blir disse enda mer usikre. Det er imidlertid naturlig å regne med at dekningsprosenten vil falle utover i 80-åra. Både fordi det har vært trenden i andre halvdel av 70-åra, og fordi de idag planlagte boligprosjekter på langt nær vil kunne dekke boligbehovet til selv den aller mest beskjedne studenttilgang.

Størst behov for nye enkelthybler
Samskipnaden tar sikte på å få finansieringsplanen til Storskogåsen II i orden i løpet av 1980. Studentene vil her kunne disponere 8 3-roms leiligheter og 6 dubletter. På planskissestadiet står videre et prosjekt på Kvaløy-sletta. Dette vil etter all sannsynlighet inneholde bare leiligheter.

Om vi tilsammen i disse 2 prosjektene regner 40-60 større leiligheter og de nevnte 6 dublettene, synes dette å være alt av nybygg som kan stå ferdig innen midten av 80-åra.

Boligpresset synes i åra framover å ville komme på enkelthybler. Det bør være en uttalt målsetting i Samskipnaden å prioritere boligbygginga høyt, og da med særlig vekt på bygging av enkelthybler. Problemene ligger her i finansieringsmulighetene.

Statens rammer for tilskudd til bygging av studentboliger er satt så lavt at en både må ha et skrikende behov og lang tid på venteliste før byggeplanene kan realiseres. Av dette følger at det med dagens politikk vanskelig vil la seg gjøre og sette i gang med større prosjekter a la Prestvann eller Storskogåsen. Det vi kan gjøre er å satse på småprosjekter. Konkret kan det være istandsetting og ominnredning av eldre småhusbebyggelse (enkelthus). Både miljømessig og sosialt kan dette være et interessant prosjekt. Samskipnaden bør sette i gang et prøveprosjekt ved oppkjøp av et eldre hus i 1980. Skulle forsøket slå heldig ut, bør det vurderes om ikke dette kan være en av flere veier å gå for å få dekket boligbehovet.

Tromsø, 06.09.79
Per Arnold Dyrkoren

Husleia

Som vel kanskje de fleste har registrert blei det ikke noe av den husleieøkningen som var på tale fra 01.08. Spørsmålet om ytterligere øking av husleia blei utsatt til styremøtet i september. Da en eventuell leieøkning først vil kunne settes i verk fra 01.11., må det betraktes som lite sannsynlig at styret i Samskipnaden vil vedta ytterligere leieøkninger i 1979. Det blir vurdert som like gunstig med små og hyppige husleieøkninger (da heller en stor), og avstanden fra 01.11.79 til 01.01.80 og ny budsjettermin er ikke lang.

For studieåret 79/80 er borteboerstipendet kr. 405,- pr. mnd. Med ei husleie på kr. 410,- gir dette et stip/husleie-forhold på 98,8%. Det vil si at vi i inneværende semester vil nærme oss et velferdspolitisk mål: Borteboerstipendet skal i tråd med Stortingsmelding nr. 7 67/68 i alle fall dekke husleia. Stortingsvedtaket gikk som kjent ut på at

Studentboligene i framtida; fortsatt store kompleks - eller mindre enheter som i siste byggetrinn på Moholt studentby i Trondheim?

Alta-utbygginga i energiperspektiv

Ei unødvendig utbygging

For høye prognoser

Stortinget fattet sitt vedtak om utbygging med henvisning til kraftsituasjonen i Finnmark. Det er blitt reist sterke innvendinger mot at fylkets egne prognoser for framtidig energibehov ble lagt til grunn for vedtaket. De enkelte fylkene opererer nemlig med langt høyere vekst i strømforbruk enn Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen (NVE) regner med for landet som helhet. Fylkenes «prognoser» har derfor mer karakter av utbyggingsprogrammer enn nøkterne vurderinger av utviklinga av etterspørselen etter elektrisk kraft.

Energisituasjonen i Finnmark står sentralt i diskusjonen omkring Alta-utbygginga. Striden står i første rekke om prognosene for det framtidige energibehovet i fylket.

Alternativet — samkjøring

Stortingets vedtak bygger videre på en forutsetning om at strømbehovet i Finnmark hovedsaklig skal dekkjes av fylkets egenproduksjon av elektrisk kraft. Dette skjer samtidig med at Norge gjennom ei utbygging av samkjøringsnett- et etter hvert er blitt samlet til et rike også når det gjelder elektrisitet. Overskudd av kraft i en del av landet kan gjennom samkjøringsnettet overføres til områder med underskudd. Å argumentere med at et hvert fylke skal være sjøforsynt med elektrisk kraft, har derfor lite for seg. Det kan innvendes at Finnmark har for dårlig tilknytning til samkjøringsnettet.

Den planlagte forsterkinga av linja Alta-Kvænangen og den videre utbygginga av samkjøringsnettet mellom Nord- og Sør-Norge, vil rette på dette. Disse oppgavene vil være slutført før Alta-utbygginga er ferdig. Forsterkinga av samkjøringsnettet vil dermed gjøre Finnmark i

stand til å gjøre seg nytte av kraftoverskuddet sørpå. Der vi Altautbygginga i forhold til landets energiforsyning, viser det seg at vi vil få forholdsvis lite kraft til en høy pris og med store skadevirkninger. Alta gir bare 625GWH (1 GWH=1 mill. kilowattimer) på årsbasis. (Til sammenlikning var Årdal og Sunndal Verks samlede forbruk i 1973 5500 GWH eller om lag 9 Alta-utbygginger.

Av Altas 625 GWH er en uforholdsmessig stor andel sommerkraft, som det er mindre behov for. Så lenge det ikke kan påvises at vi på landsbasis trenger det beskjedne krafttilskuddet Alta kan gi, er en utbygging fullstendig unødvendig, sjøl innafor systemets egne premisser.

Energisparing — alternativ energikilder

Det er fortsatt vasskraftutbygging og atomkraft det satses penger og fagfolk på i NVE. Utvikling av alternative

Videre går debatten på om utbygging av Alta er nødvendig for å dekke et eventuelt kommende underskudd på kraft eller om det finnes andre alternativer.

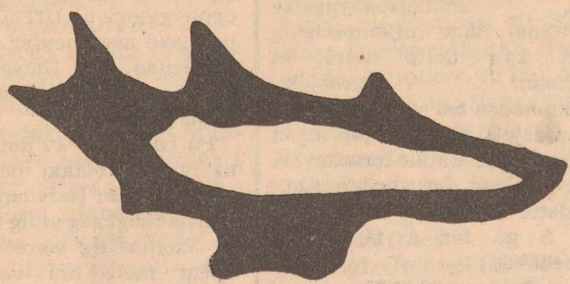
energikilder og energiøkonomisering står ikke særlig høyt i kurs, og arbeid på disse feltene gir liten faglig prestisje. Det virker som det er lite konsekvens når det gjelder statens energipolitikk. Ordninga med billige energisparelån for isolering av boliger som ville ført til minsket etterspørsel etter elektrisk kraft, ble f.eks. tatt bort etter kort tid pga. den vanskelige økonomiske situasjonen. En bevilgning på 50-60 mill. kr. til Alta-utbygginga gled allikevel glatt i gjennom. Utbedring av eldre kraftverk og dårlige linjer vil også kunne gi betydelige energigevinster, men lite blir gjort. Det samme gjelder modernisering av en del av den kraftkrevende industrien. I stedet for å bygge ut til siste vassdråpe, burde vi heller satse på slike sparetiltak og intensivert forskninga når det gjelder alternative energikilder basert på sol, vind og bølgeenergi. På lengre sikt er det imidlertid ikke mulig å komme utenom at vi må bremse veksten og stabilisere energiforbruket.

ÆLVA

De va åsså vinn
Islagt lå æ und
Kulda fødde v
slo æ åke av nr
Sangen min gil
dainsen min v
Æ ga liv te mla
gjømte lakser
fokta beitan.
Brei å mækti b

No en ny å aing
klam å kaillan
Dein vil bit sæ
stainse dainsen
De e ingen vinn
de e krefta som
Innestengt å nt
vil dæm ha m
te å sønge
de æ ikke kan v

Æ e ælva, æ k
Æ kan våkne g
Æ kan få kverå
når æ går te st
ifra aille telsit
te mæ. Æ blir v
Æ gjer liv te n
Gjømme laks
Fokta beitan.
Evi ska æ mæ

Rundspørring

Allmøte i Detsika.

Har du vært i Detsika/Stilla i sommer? Ikke det — men som du sikkert vet, er det ennå ikke for seint. Nå mer enn noen gang trengs folk til å stoppe maskinene i Stilla.

De fleste av redaksjonsmedlemmene i Stud. avisa har i løpet av sommeren og høsten vært i leiren for kortere eller lengre tid. På en av disse turene gikk vi med fotoapparat og skriveblokk i leiren i Detsika og foretok en liten rundspørring. På det tidspunktet — i midten av august — hadde tallet på folk som har vært innom leiren passert 4000.

Vi stilte følgende tre spørsmål:

1. Hva slags grunnlag aksjonerer du på?
2. Hvor lenge har du vært her/kommer til å være?
3. Er du fornøyd med oppholdet?

Trues samenes land?

Alta-elva renner gjennom et land som samene har hentet sitt utkomme fra i generasjon etter generasjon. Måten de vil bli berørt på bør derfor stå sentralt i debatten. Studentavisa har oppsøkt formannen i Romssa (Tromsø) Samiid Searvi og bedt om noen kommentarer.

— På medlemsmøtet 10. mai i Romssa Samiid Searvi ble det vedtatt en uttalelse som går i mot utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget. Hvilke momenter har organisasjonen lagt vekt på i denne forbindelse?

Vi mener at en slik utbygging er med på å undergrave de hevdvunne rettigheter det samiske folket har til å bruke og disponere ressursene i sine egne områder. Med bakgrunn i folkerettslige vurderinger på

dette felt, mener vi det er på tide at Stortinget tar en alvorlig debatt om disse spørsmål, og ikke bit for bit tar landområdene fra samene.

Dessuten synes vi det påvist så store feil ved saksbehandlingen i forbindelse med utbygginga at det er klart grunnlag for å kreve ny behandling av saken. Under eventuell ny behandling må rettighetsspørsmålet til land og vann på Nordkalotten etter vår mening innta en sentral plass.

— NSR hadde landsmøte 17.-19. juni. Utbygginga av Alta-elva var oppe til debatt. Hvilket syn hadde landsmøtet på reguleringa?

— NSR er i mot denne fordi den kan gi muligheter for videre regulering av vassdraget, i tillegg går vedtaket om utbygging i mot de lokale politikernes vilje, idet både Alta og Kautokeino kommunestyre er i mot utbygging.

— Støtter NSR Naturvernforbundet i saken som er reist mot staten?

— Ja, vi støtter den moralsk, men grunnen til at NSR ikke går med som part i saken er at NSR ikke synes at denne rettsaken egner seg til å prøve samenes rettigheter til land og vann.

Sven Roald Nystø fra Tysfjord er formann i Romssa Samiid Searvi. I tillegg til dette sitter han i styret til NSR (Norske Sameres Riksforbund), som består av alle Samiid Searvi-ene i landet.

— Representanter for 4 reinbeitedistrikter har gått til sak mot staten i Karasjok 31/8. Disse reindriftsamene tar opp saken bl.a. på et menneskerettslig grunnlag, og NSR vil naturligvis støtte disse.

— Vi diskuterte saken på et styremøte i Karasjok 31/8. Disse reindriftsamene tar opp saken bl.a. på et menneskerettslig grunnlag, og NSR vil naturligvis støtte disse.

— Ressursutvalget for Finnmarksvidda (NOU 1978/18a) blei oppretta for å utarbeide en plan

for bruken av indre Finnmark. Hvordan er samenes rettigheter til land og vann behandlet her?

NSRs hovedinnvendelse er at utretninga ikke tar samenes rettigheter opp til behandling. Begrunnelsen er at Nordisk Samisk Institutt holder på med en utredning akkurat når det gjelder rettighetene, men denne vil ikke bli ferdig på ei god stund, og i mellomtida kan myndighetene arbeide utfra Ressursutvalgets innstilling.

ANG

åran.
rømte.
våran
rømte.
It som levde,
som rømte.
lave,

te have.

gt sø,
kan være.
te på mæ,
ingen kvæle.
r over,
må å svære.
tulle

villie.

emme.
ang knuse.
omme
er på bruse
omme
esuse.
lave.

ave.

ARNE RUSSET

ra leiren i Detsika

Daviken,

fra Grorud i Oslo og er
nt ved barnevernslinja. Har
eg barn — Kjetil, 11 år.
viktigste er at dette er
slike bosettingsområde. Den
røke utat har derfor ingen rett
la bestemmelse over hode
samene.

dra i morgen fordi skolen
gyrner snart, og vi har da
rt her i 20 dager. På denne
har jeg hatt to vakter i Stil-

Reinhard Pompe, 21 år, er optiker og kommer fra Vest-Tyskland.

Reinhard viste ingenting om demonstrasjonen fra Tyskland, men fikk tilfeldigvis se et oppslag om aksjonen ved Nordkapp, og trakk et så på sykkel fram til leiren. Han har nemlig syklet fra Helsingfors og skal etter leirpopholdet sykle videre sørover i Norge helt ned til Sør-Tyskland. Han har vært underveis i 7 uker og skal være tilbake i Tyskland i slutten av oktober.

1. I og med at jeg ikke visste noe om aksjonen på forhånd, har jeg ikke (ennå) dannet meg noe bilde av bakgrunnen for demonstrasjonen. Men på et helt

generelt grunnlag er jeg mot utbygging. Området «tilhører» vel egentlig samene, gjør det ikke?

Ellers var jeg interessert i å komme hit for å møte likesinnede for å diskutere politikk og få greie på norske forhold. Sjøl har jeg vært med i flere anti-atomkraftdemonstrasjoner i Tyskland. Det er forresten nytt for meg at dere aksjonerer mot utbygging av vannkraft. Hjemme i Tyskland diskuterer vi mulighetene for utnyttning av bølgekraft, som jo også er en form for vann. Men der er jo forholdene annerledes.

2. Har nettopp kommet og planlegger å bli her i 4 dager.

3. Ja. Leiren ser ut til å være godt organisert. Er spesielt imponert over at det går an å få kjøpt dagligvarer her, til og med frisk melk! Ellers er det lett å være utlending her. Folk er flinke til å oversette informasjon og hva som skjer og blir sagt på allmøtene. Men en ting Foikeaksjonen burde tenke på, er å spre mere informasjon utover i landet. Nordkapp var det eneste stedet jeg til å dra hit. Dessuten burde velen hit være bedre skiltet. Jeg lette nesten en hel dag for å finne fram!

Leidulf Mortensen, 28 år, er fra Havøysund og er ekspediter.

1. Jeg er medlem av Foikeaksjonen og står på deres politikk. Så lenge regjeringas politikk ikke er i samsvar med folkevilljen, må vi gjøre noe sjøl.

2. I 3 døgn. Jeg drar i dag fordi det ikke ser ut for at det blir noen aksjon i den nærmeste tida framover, men jeg kommer kanskje tilbake når det begynner å skje noe.

3. Ja, og særlig vil jeg framheve vakta i Stilla, sjøl om det ikke skjedde noe spesielt; til det var maskinene for langt unna. Det fine var å oppleve samholdet og diskusjonene i leiren. Kjempefin stemning.

Betalte du Saih-tieren i høst?

Forkortelsen SAIH står for Studentenes Og Akademikernes Internasjonale Hjelpesfond. Det er denne organisasjonen studentene blir bedt

om å støtte med 10 kroner ved registreringen til vår- og høstsemesteret. I 1978 utgjorde bidragene fra akademikere og studentene nærmere 320.000 kroner.

Hva er SAIH?

SAIH er en solidaritets- og bistandsorganisasjon for studenter og ansatte ved de høyere lærersteder i Norge. Organisasjonen satser primært på økonomisk støtte til prosjekter som innbefatter utdanning, skoleing og bevisstgjøring da man ser dette som viktige midler i kampen for frigjøring og utvikling.

Idag går største delen av SAIHs økonomiske midler til prosjekter og frigjøringsbevegelser som kjemper mot rasistregimene i det sørlige Afrika. Flere frigjøringsbevegelser driver idag sine egne skoler bl.a. ved SAIHs hjelp. Studentbidragene går direkte til frigjøringsbevegelser i de ulike land. Foruten Afrika benyttes en del av SAIHs midler i Latin-

Amerika og Asia. Gjennom seminarer, brosjyrer, filmfordistribusjon og gjennom avisa «SAIH perspektiv» driver organisasjonen informasjonsarbeid blant norske studenter og akademikere om forholdene i u-landa.

SAIH er tverrpolitisk og partipolitisk uavhengig. Idag domineres sentralstyret av AUF og USV folk.

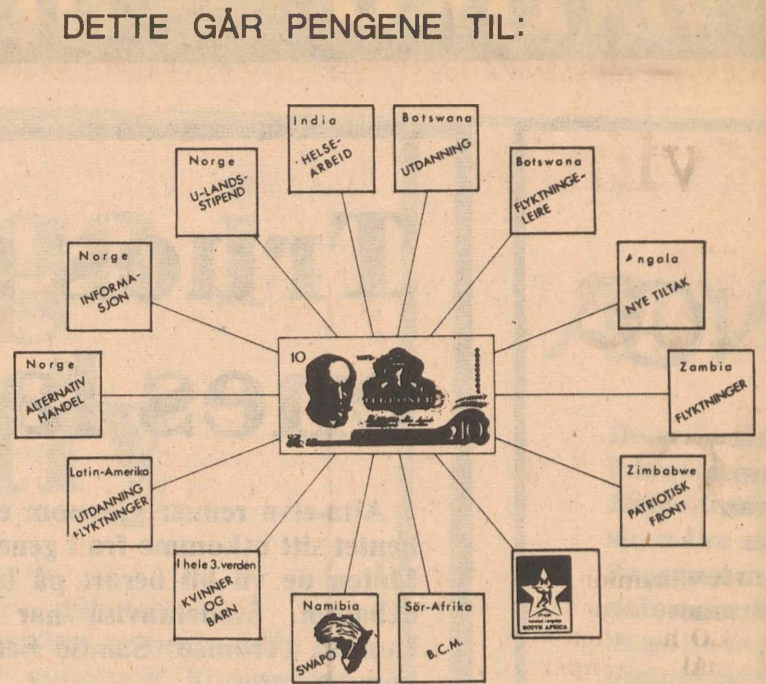
Noen av retningslinjene for SAIHs bistandsprogram i 1979

I 1979 har SAIH fortsatt med å prioritere arbeidet med økonomisk støtte til motstandsbevegelser i det sørlige Afrika. Dette innebærer støtte til ulike frigjøringsbevegelser (spesielt SWAPO i NAMIBIA, ANC i Sør-Afrika og Patriotic Front i

Zimbabwe) og støtte til utdanning og helseprosjekter for flyktninger i frontlinjestatene (dvs. Angola, Mosambique, Zambia, Tanzania og Botswana). Så langt det er mulig forsøker SAIH også å gi bistand til internt bevisstgjøringsarbeid og støtte til politiske fanger og deres familier.

20% av SAIHs bistandshjelp går til prosjekter i Latin-Amerika — det forventes at denne andel vil øke i årene framover. Ellers kan det også nevnes at SAIH i 1979 bruker midler til et prosjekt i India, til støtte for palestinske studenter i Israel og til informasjonsarbeid omkring situasjonen i Eritrea.

Ved valg av prosjekter i 1979 har SAIH spesielt lagt vekt på følgende:

bedring av denne.

—Barn i utviklingsland.

—Utdanning og bevisstgjøring.

—Helse, sosial- og jordbrukssektoren.

SAIH forsøker altså gjennom sitt bistandsprogram å bidra til å fremme en sjølstendig økonomisk utvikling i u-landa. Det er derfor all grunn til å oppfordre studenter

om å vise sin solidaritet med folk i de underutviklede landa gjennom å betale tier'n til SAIH.

Rune Hagen

SAIHs representanter i Tromsø: Akademikerrepr.: Even Flood, IMP-Univ., 9000 Tromsø. Studentrepr.: Rune Hagen, ISV-Univ., 9000 Tromsø.

Nordisk sommeruniversitet

Nordisk sommeruniversitet (NSU) møttes for 29. gang i sommer. 300 deltakere — inklusive 40 barn — fra de fem nordiske landene var samlet i 10 dager, og stedet var Løvånger i Västerbotten, 50 km sør for Skellefteå.

Hvem deltar i NSU, og hva driver de med?

Pr. idag er det nærmere 2000 studenter, yngre forskere og andre interesserte utafors universitetet som deltar i NSU. Disse grupperer seg rundt 12 forskjellige studieemner som spenner fra naturvitenskapelige temaer til idrett, kvinneproblematikk og lokalsamfunnsforskning — for å nevne noe. Hver av de 12 emnene går over en tidsperiode over 2 eller 3 år, og for å oppsummere og videreutvikle arbeidet møtes representanter fra alle grupper til sommersesjon

som holdes hvert år, vekslende mellom de nordiske landene.

Årets sesjon

Sesjonen i Løvånger var en ubetinget suksess. Selve plassen, som er et gammelt kirkested fra 1400-tallet, egnet seg ypperlig som kurs- og feriested.

Arbeidet i de forskjellige gruppene foregikk om dagen, mens friere sosiale aktiviteter som utflukter, diskusjoner, dans osv. fortsatte utover kveldene og nettene. —En fin måte å kombinere faglig utbytte med ferie og kontakt over landegrensene på, og som virkelig anbefales til flere.

Kretser i Tromsø

Det har i vår pågått tre kretser i Tromsø, over temaene: —«Teknologihistorie, kapitalistisk teknologi» med hovedbase på ISV. (Ansvarlig: Rune Hagen)

—«Sosial- og arbeidsmarkeds-politikk i Norden», også med base på ISV (ansv. Tom Johansen), men er nedlagt nå.

—«Kunstens og litteraturendsosiale funksjoner», på ISL (ansv. Øystein Røttem).

Nå i høst håper vi i tillegg å starte opp en krets om: «Kvinnebevegelse og kvinneforskning». Er du interessert, kan du ta kontakt med Marit Hernes, (historie h.fag), Audhild Nedberg (norsk h.fag) eller Rune Hagen — Prestvann stud.helm, som er koordinator for alle gruppene i Tromsø. Nærmere jul vil forhåpentligvis også en krets om: «Mellomsikt: Organisering og bevissthet» komme i stand. Interesserte kan her kontakte Rune Hagen.

En mer utførlig artikkel om oppbygginga av NSU kan du lese mere om i et av høstens numre av Uninternt.

Audhild

Nicaragua etter Somoza

produksjonen Somoza har stått for. Regjeringen ser seg i dag ikke istand til å utfordre de multinasjonale selskapene av frykt for internasjonal isolasjon. Utenlandske selskaper får beholde sine investeringer bortsett fra de som direkte var knyttet til Somozas virksomheter. Her ligger det selvfølgelig politiske farer, landet vil lett kunne komme inn i en nykolonial situasjon. Den nye regjeringen mener å kunne unngå dette ved å opprette kontakt med land fra ulike blokker og avvise konsekvent «hjelp» med betingelser.

Et nytt politisk system skal bygges opp fra grunnen av. Den nasjonale provisoriske gjenoppbygningsregjeringen består av et vidt politisk spektrum fra konservative, kristligdemokrater via sosialdemokrater til revolusjonære marxister. Tyngdepunktet ligger i den sosialdemokratiske leir. Dette vil sikkert by på store politiske problemer når gjenoppbygginga begynner og klassemotsetningene trer tydeligere fram.

Nicaragua står i dag som et eksempel og inspirasjon for frigjøringsbevegelser i hele Latin-Amerika. Det trengs idag massiv hjelp til å bygge opp landet. Det må arbeides for at Nicaragua gjøres til norsk bistandsland. Aksjonsgruppa for Nicaragua i Latin-Amerikagruppene i Oslo har startet innsamlingsaksjonen «300.000 til Nicaragua», postgiro 3355724, den bør støttes.

JCS

Ludek Pachman

—eksiltsjekker på besøk i Norge

En mann noe utenom det vanlige kommer til Tromsø 7.-8. okt. for å holde noen foredrag på lærerskolen og universitetet her. Særlig ønsker han å få de i tale som setter all sin lit til at marxismen fungerer; en tanke han selv har gitt opp etter å ha bodd i et land der kommunismen har vært/er under utprøving, nemlig Tsjekkoslovakia.

Mannet heter Luděk Pachman. Han er tidligere marxist — nå livnærer han seg som free-lance journalist og foredragsholder — der han særlig tar opp forholdet kristendom/marxisme.

Hans tidligere liv skal nevnes opp på stikkordvis: Under den 2. verdenskrig ble han fengslet av nazistene p.g.a. sin kommunistiske overbevisning. Han var med på den kommunistiske maktovertagelse i Tsjekkoslovakia i 1948, og var sjef for den tsjekkoslovakiske LO's avdeling for propaganda og utdanning frem til 1952.

Så fulgte en periode på 15 år der han var politisk inaktiv, og meget aktiv i sjakkspillernes verden, der

han utmerket seg. Han reiste mye utenlands disse årene, og gradvis ble hans holdning til kommunismen forandret. Dette førte til at han i 1968 gav sin støtte til Dubcek i hans forsøk på å innføre en mykere sosialistisk linje. For Pachmans vedkommende endte dette opp med fengsling, som så mange andre opposisjonelle.

I denne perioden ble Pachman også kristen, og har i alle årene siden vært svært opptatt av å sammenligne kristendom med marxisme. Han hevder bl.a. at kristendommen idag er den eneste samlende kraft i Europa som har en reell sjans til å gjøre noe i konfrontasjonen med kommunismen.

I 1972 måtte han reise til Vest-Tyskland, der han har levd i eksil siden.

Som ledd i en turné rundt i de forskjellige universitetsbyene i Norge, får vi besøk av ham 7.-8. okt. Der skal han holde foredrag om de kristnes/opposisjonelles stilling i Østblokklandene — spesielt Tsjekkoslovakia. Tema for møtet mandag kveld er: «Charta 77 — opposisjonen i Tsjekkoslovakia.» Han ser også

Det 46 år gamle Somoza-diktaturet har falt. Det er en stor politisk og militær seier, spesielt for den ledende organisasjonen i revolusjonen, Sandinistfronten (FSLN).

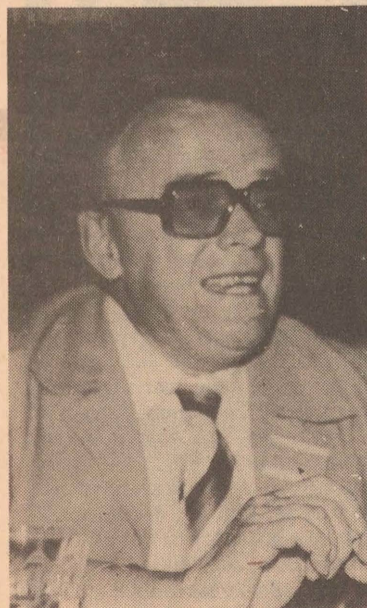
Det nye Nicaragua står nå overfor enorme politiske og økonomiske problemer. Det siste årets kamper har kostet ca. 5000 menneskeliv, ca. 3/4 mill. flyktninger, ødelagte byer og nedbrente avlinger. Det er beregnet at det vil koste et beløp tilsvarende 10 års eksportinntekter å gjenoppbygge landet. En arbeidsløshet på over 50% og hungersnød henger som en trussel over disse problemene. Den nye regjeringen vil i første omgang satse på å få igang den produksjonen som kan avhjelpe den akutte sulten. Generelt skal økonomien bygges opp fra grunnen av for langsomt å endre den avhengige ensrettede

store svakheter med Vest-Europas ideologisystem. Han har bl.a. uttalt følgende: «Hele Vesten lider idag under en overdreven materialisme, og demokratiene er blitt fullstendig avideologisert. Det finnes nesten ingen nye, begeistrade impulser som setter folk i bevegelse, nesten ingen radikale ideer som de unge

gripes av. Men vi trenger idag nye impulser, ikke bare utenrikspolitisk, men også på det kulturelle og det sosiale område.»

Hold øye med oppslagstavlene for å få nærmere rede på tid/sted for møtene!

Hege Gravdahl/
Pachmankomiteen

Pachman i paneldebatt på sommerkonferansen på Gjøvik i 1978.

PALESTINAFRONTEN I LIBANON:

Kvinneunionen:

Revolusjonen har gitt kvinnene en friere stilling

Kvinneunionen (GUPW) er de palestinske kvinnes eneste legitime representant. Organisasjonen vår er en frontorganisasjon. Alle de politiske fraksjoner som er med i PLO har medlemmer, og vi er medlemmer av PLO. Vi har det samme overordnede mål – kampen mot den sionistiske staten Israel – for et fritt Palestina.

Dette sier representanter for den palestinske kvinneunionen i Beirut, i et intervju Randi Jacobsen og Halvard Tjelmeland hadde med dem i juli i år.

Randi og Halvard fra Palestinafronten i Tromsø var i sommer på en rundreise i Libanon sammen med PLO. Nedenfor følger intervjuet.

– Får dere stor forståelse for nødvendigheten av en egen kvinneorganisasjon?

– De politiske organisasjonene så på det som en positiv ting at det blei oppretta en egen kvinneorganisasjon. De som har motarbeida og fremdeles motarbeider oss tilhører en mindre kategori som er imot all kvinnelig deltakelse utenfor familien.

Vi ser på kvinneunionen som et steg for å komme videre i det politiske arbeidet. Vi mener ikke at kvinnene skal isolere seg i sine egne organisasjoner. Men fordi det palestinske samfunnet fremdeles er sterkt påvirket av konservative religiøse tradisjoner, er det lettere å få med kvinner i en rein kvinneorganisasjon. Mange kvinner blir ofte med i andre politiske organisasjoner etter å ha jobba i kvinnebevegelsen i ei tid. Det mener vi også er den rette veien å gå fordi kvinnefrigjøringa ikke er mulig å oppnå før kvinnen er med på alle områder av samfunnslivet.

– De arabiske samfunn med sine muhammedanske tradisjoner tilhører ikke akkurat de mest progressive mht. kvinnefrigjøring. Har den palestinske revolusjonen ført til at kvinnen gar fått en friere stilling, og i tilfelle hvordan?

– Det er riktig at vi lever i et område med forholdsvis stor religiøs innflytelse. Noen religiøse bånd virker i høyeste grad undertrykkende på kvinnen. Men vår egen situasjon er spesiell. Den palestinske kvinnen har vært mer undertrykt enn sine medsøstre ellers i araberverden fordi hun som alle palestinere har vært utsatt for en nasjonal undertrykking i tillegg. Frigjøringskampen har bidratt til å gi kvinnen en

friere stilling. Kvinnene kom tidlig med i kampen mot sionistene. Når kvinnene deltok blei den større trussel mot okkupantene. Og når Israel har trappet opp sine angrep mot det palestinske folket, har alle måttet gjøre en innsats. I de mest intense fasen av en frigjøringskamp har ingen anledning til å tenke på kvinnens tradisjonelle plass.

Den nasjonale frigjøringskampen har absolutt ført til en mer revolusjonær tenkning og gjort det mulig for kvinner å delta på nye områder. Områder det kanskje ellers ville tatt generasjoner å erobre.

Men det er langt igjen. Og sjøl om målet vårt er at kvinnen skal kunne delta på lik linje med mannen, ser vi foreløpig det som helt nødvendig å prøve å unngå konfrontasjoner med tradisjonell tankegang. Det vi står for må være akseptabelt for majoriteten av det palestinske folket.

– Ved siden av gamle reaksjonære tradisjoner må vel familiestruktur og den generelle materielle situasjonen sette klare begrensninger for kvinnes muligheter?

– Den palestinske gjennomsnittsfamilien har ikke sjelden opp til 10-12 medlemmer. Mennene er ofte borte over lengere perioder. Enten som geriljasoldater eller kanskje på arbeid i et anna arabisk land. Eller han kan ha blitt drept i frigjøringskampen.

Barnehagetilbudet er dårlig utbygd og husarbeidet tar mye lengre tid enn hos dere. I motsetning til vesten, er husene tungstelte og uten moderne tekniske hjelpemidler. Klær må vaskes for hånd og vann ofte

bæres til huset. Dette gjelder spesielt flyktningeleirene og blant de fattigste palestinere – og dermed blir det en heldagsjobb å stelle hjem og barn, og den jobben er det kvinnene som må ta.

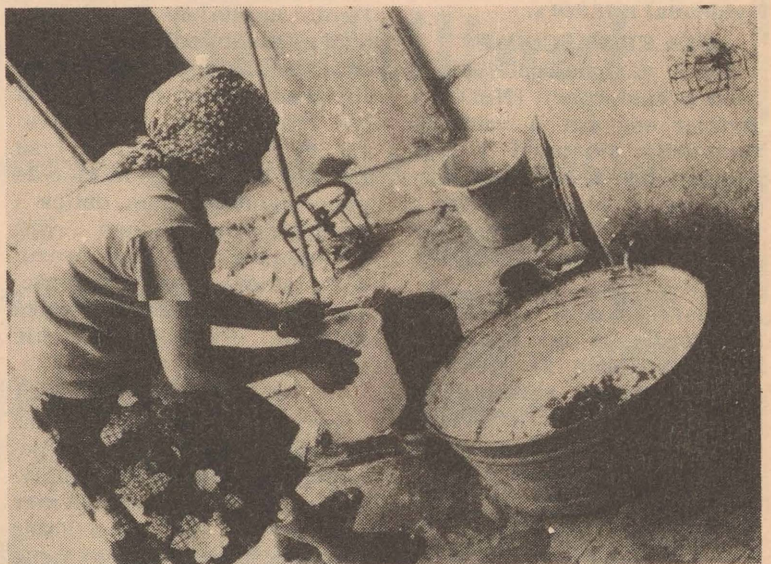
Det som er positivt er at vi har en storfamiliestruktur. Det betyr at vi ofte er flere voksne kvinner til å hjelpe hverandre innenfor et og samme hushold, og at slekta er godt sammensveiset og bistår herandre med hjelp.

For borgerskapets kvinner er situasjonen sjelsagt forskjellig. De har bedre råd og kan anskaffe seg både tekniske hjelpemidler og hjelp til huset.

– Hvilket syn har kvinneunionen på Khomeinys kvinnepolitikk?

– Vi ser på den iranske revolusjonen som viktig fordi den betydde løsrivning fra imperialismen og fordi Khomeiny aktivt

støtter vår frigjøringskamp. Nå har vi opprettet forbindelser med de iranske kvinnene. Slike kontakter hadde vi ikke før.

– Vi håper at kvinnene får en friere stilling i Iran. Men ting er ennå uklare, så vi må avvente situasjonen.

– Dere sier at den palestinske kvinnens stilling er blitt forandret. Hvilke områder er det kvinneunionen arbeider innefor?

– Vi deltar på alle områder i den palestinske revolusjon. Men det er innlysende at tyngdepunktet i arbeidet vårt ligger innenfor de tradisjonelle kvinneområdene. Vi driver undervisning, barnehager og et barnehjem for unger som blei foreldreløse da Tel-Al-Zaraa falt. Hovedtyngden av arbeidet vårt foregår i flyktningeleirene.

– Men vi organiserer også militær trening og deltar militært, men i langt mindre grad enn mennene.

Dessuten jobber vi svært aktivt på det internasjonale nivået for å vinne forståelse for og solidaritet med den palestinske frigjøringskampen. Fra 1967 har vi vært medlem av Kvinners Internasjonale Demokratiske Føderasjon. I 1975 nådde vi et gjennombrudd her da vi på den internasjonale kvinnekonferansen i Mexico fikk vedtatt en resolusjon som fordømmer sionismen som rasisme.

– Hvilke muligheter har jenter til utdanning – det betyr jo mye mht. likestilling mellom kjønnene?

– De færreste palestinske familier har anledning til å la alle barna gå på høyere skole. Barna må på tidlig tidspunkt bidra med sitt til forsørging av familien. Dermed blir det med utdanning et prioriteringsspørsmål der jentene som oftest er den tapende part. Men den palestinske kvinnens rolle er under forandring. For 15 år sida var det svært vanskelig for kvinnene å nå så langt som til ungdomsskolens nivå. I dag er det mange som får universitetsutdanning. Av de palestinske studentene i Beirut er 20 % jenter. Ellers bidrar PLO med økonomisk støtte og har egne skoler for bl.a. sykepleiere, hjelpepleiere og lavere teknisk sykehuspersonell. I tillegg kurs for opplæring i syng og brodering.

En anna ting er at sjøl om vi satser mye på utdanning, kan et av de største problemene vi kommer til å få, være manglende grunnskoleutdanning. Fordi skolene blir bombet og ødelagt fortore enn vi kan bygge dem opp, og fordi ungene ikke blir i stand til å konsentrere seg pga. den frykten de alltid lever under.

– Vi prøver å bryte ned det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret i de institusjonene vi driver sjøl om det ikke er lett å få det til i praksis.

Men vi er på vei, og håper at det arbeidet vi gjør skal bidra til å aktivisere flere kvinner i den palestinske frigjøringskampen – også på områder som tradisjonelt har vært forbeholdt mannen.

Randi Jacobsen

Gobbels siste nedtegnelser

Joseph Goebbels:
Dagbok 1945
Gyldendal 1978 300 s.

HVA ER FASCISME?

Det nasjonalsosialistiske tyske arbeiderparti (NSDAP) utvikler seg fra å være et ubetydelig småparti i 1928 gjennom den særlig dype økonomiske og politiske krise i Tyskland til å bli et reelt regjeringsalternativ med 37,4 % velgere bak seg i 1932.

Hitler-Tyskland var fascistisk fordi: 1) en fascistisk massebevegelse 2) gjennom et omfattende voldsregime oppløste den borgerlige rettsstat og det parlamentariske demokrati 3) destruerte arbeiderbevegelsen og 4) sikret profitttrattens stigning gjennom stram gjennomføring av lønnsstopp.

NAZISTENE

greide omkring 1930 å skape en massebevegelse av småborgere, mellomlag og endel arbeidere (fortrinnsvis arbeidsløse) nettopp fordi arbeiderbevegelsen sto så svakt. En politisk sterk arbeiderbevegelse er den eneste garanti mot facisme. «Retten til arbeid» ble snart en realitet under Hitler, men som kjent var prisen blodig høy. Pga. nazismens karakter av relativ selvstendig massebevegelse kunne facistene fatte en rekke

avgjørelser (særlig fra slutten av 30-tallet) som opplagt ikke tjente kapitalens interesser. F.eks. trakk de ikke kvinnene ut i produksjonen i tilstrekkelig grad, slik at arbeidskraft ble mangelvarer. Konsumvarer- og eksportorientert tysk industri kom dårlig ut. Med de enkeltkapitaler som deltok i rustningsproduksjonen fikk kjempeprofitter. Man produserte stadig mer krigsmateriell og mindre varer for folks konsum. Produksjonen ble innrettet på krig.

PROPAGANDA

var en viktig grunn til at NSDAP kunne bli en massebevegelse hvor bortimot halvparten av tyskerne sluttet mer eller mindre aktivt opp. Etter maktovertakelsen ble aktuelle og potensielle motstandere terrorisert til å slutte opp om den fascistiske variant av kapitalismen. Propagandasjef Goebbels lot massene komme til uttrykk kollektivt gjennom nazibevegelsen, men sannelig ikke til sin rett. Goebbels forble Hitlers trofaste mann helt inn i Ragnarok hvor han tok livet av seg i 1945. Selv om nazismen etter vinteren 1945 egentlig var knust (utenfra) fortsatte Goebbels med meningsløst masseslakteri. Det er interessant å se hvordan en mann som trollbandt folk

gjennom løgn og forbannet dikt, og oppnådde stor personlig makt, tenkte på slutten av krigen.

DAGBOK 28/2 - 10/4 1945

Gyldendal Forlag ga ifjor ut Goebbels dagbok fra 28. februar til 10. april 1945. Dagbok for de 20 siste dager er ikke kjent i vest. Sannsynligvis fins disse blad av boka i foreløpig hemmelighet i Øst-Tyskland.

Hver nedtegnelse er spaltet i to: først en detaljert oversikt over den militære situasjon. Her er Goebbels mer «saklig» og formidler historisk interessante synspunkter på de militære, økonomiske og politiske svekkelser av Det tredje rike, som entydig pekte i retning av snarlig totalt sammenbrudd. Men deretter følger et avsnitt med refererende samtaler med «Føreren» og hans nærmeste medarbeidere og Goebbels tanker om seier for nazistene. Denne klynging til et halmstrå av seiershåp, utopien om et sammenbrudd innenfor de alliertes rekke - står i slående kontrast til det Goebbels vet. Kanskje trodde disse menneskene selv på sine løgner. For løy gjorde de til siste slutt: F.eks. sier Hitler i hans politiske testament (Trykket som vedlegg til dagboken): «Det er ikke sant at jeg eller noen annen i Tyskland ønsket krigen i 1939. Den var villet og ble utløst utelukkende av de internasjonale statsmenn som enten var av jødisk opprinnelse eller arbeidet for jødiske interesser». Hitler ekskluderte i dette testamentet både Göring og SS-sjefen Himler fra partiet og gjorde Goebbels til ny rikskansler med plikt til «å fortsette krigen med alle midler».

Svakheten ved den norske utgaven er at et forord som setter nazismen inn i et perspektiv, mangler. Professor Magne Skodvins forord er ikke mye verdt i så måte.

Goebbels dagbok er skremmende og spennende lesning som gir grunn til ettertanke.

Hva er kvinnesak?

- Av Arne Kolstad -

Den viktigste påstanden i Mundal Johnsens bok er at understrekingen av de positive sidene ved «kvinner verden», kvinnekulturen, ikke er til å skjelve fra det som tidligere med rette ble kalt for kvinneundertrykkelse. For å begrunne denne påstanden, støtter hun seg til Simone de Beauvoirs skille mellom begrepene immanens og transcensens. Transcensens blir definert som «menneskenes vilje til å nå utenfor seg selv», å ekskludere seg selv fra sin egen bevissthet, så å si, eller subjektfølelser. Dette er for henne det vesentligste ved menneskelig aktivitetsutfoldelse. Immanens er «når denne viljen hemmes eller svikter seg selv», altså noe negativt. Fravær av menneskelighet. Dagens kvinneundertrykkelse består i at mennene har beholdt transcensens som sitt privilegium. Som kompensasjon får kvinnene lov til å være «jordnære» og «hele», å forvalte «nærhet» og «myke verdier» i hennes tolkning immanente. I lys av dette begreps skillet betrakter hun så kjønnskamp, familieforhold og litteratur.

Hun utelukker ikke kjønnskamp som strategi. Det hun kritiserer skarpest, er kravet om at menn skal respektere og oppfatte som likeverdige det hun kaller for immanent. Hun antyder også en mistanke om at mange menn tar på seg en respektfull mine for å sikre sin egen erotiske utfoldelse.

I dagens familie, hevder hun, blir særlig kvinner hemmet av barnepass. Barnepass beforder ikke transcensens. Det nye er at det blir krevd av menn at de også skal la seg hemme. I stedet burde selve premisset om at de biologiske foreldre skal ta seg av barna, endres, og barnepass besørges av andre, under andre betingelser enn familiens.

Når det gjelder litteraturen, tar hun til orde for å overlate den såkalte kvinnelitteraturen til forskerne og heller satse på en litteratur som skiller transcensens/immanens-konflikten inkarnert hos kvinner. Kvinner må også lære å identifisere seg med menn som opplever denne konflikten. Hun er derimot skeptisk til å overlevere en tradisjon som framstiller immanens og medfølgende håpløshet hos kvinner.

Boka er velskrevet og glir lett ned. Det som gjør det vanskelig å fordøye, er for det første de halsbrekkende sprangene i abstraksjonsnivå. Hun er for rask til å plassere etiketten transcensens og immanens på ulike aktiviteter. Selv ser hun dette problemet i vurdering av omsorgsoppgaver. Som resultat av menneskers frie valg er disse verdiene positive, hevder hun. Jeg synes nettopp ikke at hun rammer «kvinnekulturistene» og «de myke menn» med denne argumentasjonen.

Kari Mundal Johnsen:
«Hva er kvinnesak»
Gyldendal 1979.

Studentersamfunnet

Musikkbussen «Hvalen» — førstemann ut i forbindelse med Kroas levende musikk-tilbud. Bussen har rullet rundt i Nordland, Troms og Finnmark i hele september og holdt konsert på 20 forskjellige plasser.

I disse stressende tider hvor det er umulig å få en avtale til å klaffe med folk, er Toni Benterud — forkvinne i stud.samf. i høst — hederlig unntak for tida. Da Stud.avisen — allerede i utgangspunkt resignerte — ringte til Prestvann for å avtale tid til en samtale, ble vi fortalt at hun var på plass i senga — 24 timer i døgnet, så det var bare å komme opp. Grunnen? Hun ligger gipset fra hofte og ned pga. et beinbrudd som hun pådro seg i en volleyballkamp. I dette garanterte (trodde vi) ufarlige spillet klarte en på motstanderlaget (!) å vikle beinet sitt inni Tonis høyre bein. Noen bedre?? Men til saken, det var for å høre om høstens aktiviteter på diskusjons- og kroffronten vi kom.

Styret, som er valgt på Rød Fronts plattform er i høst sammensatt av 6 personer, hvorav 2 er fra Lærerskolen. Det siste ser Toni som positivt — som et ledd i å styrke kontakten med Lærerskolestudentene.

MANGE TEMAGJENGANGERE

Av høstens debattte-

maer for fredagskveldene framover er få klare, men ideene mange. En fullstendig programoversikt er meninga skal komme i en egen avis som Stud.samf. planlegger å gi ut. Her trekker vi derfor fram bare deler av programmet.

Mange av temaene er typiske gjengangere i Stud.samfunnet-sammenheng. Dette er emner vi er vant til skal være med fra år til år uten at de blir uaktuelle av den grunn, men som vi heller ikke tror vil by på de store overraskelser verken i argumentasjon eller i nye poenger. Typiske i så måte er kommunevalg-møtet, som allerede er avholdt, oljeboring nord for 62, studentvelferd og situasjonen i Iran og Kampuchea, bare for å nevne noen.

SPENNENDE NYTT

Nytt derimot er forsøket på å få i stand et møte over temaene: Politisk humor — hva er det? og et møte om ungdomskultur. Her håper de å få Terje Mosnes alias «mimrefar» (jfr. Dagbladet) oppover i diskusjon med punkere fra byen. Dette ser virkelig spennende ut og vil i tilfelle bety en reell fornyelse av møtetemaer.

Ellers blir det også lagt opp til diskusjon om hva som vil skje framover med Alta-Kautokeino aksjonen og om Krisesenter. Behovet for et avlastningssted for mishandlede kvinner er forlenget dokumentert, nå må det komme fortgang i saken ved at kommunen stiller hus og driftsmidler til rådighet.

KROA - IKKE BARE ROCK

Om lørdagskroene er det foreløpig lite å si. Hovedproblemet er for øyeblikket å skaffe større lokaler, ettersom Brennkantina er for liten. Det som imidlertid er enighet om i styret, er at de vil satse lite på rene diskotek. Isteden for endeløs rock og bare rock fra båndspillere vil de forsøke med noe mer variert musikk, også viser og punk.

Spørsmålet som nå gjenstår til slutt, er om dette programmet er nok til å trekke de nye studentene med i politisk virksomhet — eller om Samfunnet fortsatt skal være en mimreklubb for dem som ble «vakt» i 73-74 og som har debattert sin uenighet i over fem år nå.

OVERGANGER — OVERGANGER — OVERGANGER

Ny studie- finansiering

Forts fra side 3

følgende kriterier: Alle har krav på en grunnstønad (tilsvarende omtrent dagens kostnadsnorm). I tillegg til alle som ikke bor sammen med foreldrene få et botillegg. Det vil også være tillegg

for bøker, materiell og skolepen-
ger, og for forsørgelsesbyrde.
En reduksjon på grunnlag av egen
formue og delvis ektefelles inntekt
vil finne sted. Det beløp som står
tilbake vil være det man totalt har
krav på i stønad, det s.k. stønads-
grunnlaget.

POSITIV DISKRIMINERING

Stipendet vil være avhengig av
kjønn, alder og utdanningstype.
Kvinner foreslås gitt mer i stipend
enn menn, eldre mer enn yngre. I

begrepet positiv diskriminering
ligger trolig en forsikring om at
ingen skal få mindre stipend enn
andre, noen skal derimot få mer.

TILBAKEBETALING

Utvalgets flertall kommer ikke
med forslag til endringer i tilbake-
betalingssystemet. To modeller
som en kan tenke seg skisseres.

1) Dagens system med 7,5% rente.
20 års tilbakebetalingstid og lave
tilbakebetalingsbeløp de tre første
årene.

2) Et system uten rente og med 12
års tilbakebetalingstid.
Et mindretall i utvalget, 3 av 7,
går inn for en ordning med
behovsprøvd tilbakebetaling.

KONKLUSJON

Innstillingen inneholder en
rekke fornuftige forslag som er i
overensstemmelse med tidligere
studentkrav. Det sentrale punkt
blir imidlertid hvor mye penger
myndighetene er villige til å putte
inn i systemet. Med flertallets

forslag til stipendbevilgninger, vil
faktisk store grupper av de
utdanningsøkende komme
dårligere ut enn med de eksister-
ende ordninger. En annen ting er
at den s.k. «positive diskrimi-
neringen» ikke kan betegnes som
annet enn en bløff. Man retter ikke
opp den skjeve rekrutteringen til
akademikergruppene ved å gi
kvinner 20-50 kr. mer i måneden i
stipend. Tiden vil vise om man
mener noe alvorlig med innstil-
lingen.

Nye tenden- ser i det nord-

Overgang fra side 4

pendling til sentra, eller er det
muligheter for sysselsettings-
vekst i de enkelte kommune-
ne?

Første dag av seminaret
redegjør Brox for en del av
hypotesen som ligger til grunn
for dette prosjektet, og spør
om det er grunn til å gå ut fra
at det nord-norske bosettings-
mønstret nå er konsolidert.
Dette blir fulgt opp ved at
forskere ved ISV redegjør for
resultater av undersøkelser
som er i gang. Stip. Sidsel
Larsen, ISV skal snakke om
temaet «Hvor nyttig er sam-
funnsvitenskap når vi skal
planlegge tomter? Endring
1963/78 for bygdehusholds
økonomi, og noen konsekven-
ser for bosettingsmønstret».
Stip. Jan Einar Reiersen, vil
ta for seg framveksten av in-
tegrerte arbeidsmarkeder, og
snakke om pendlingsomfang
og pendlingssoner.

I tillegg er professor Jens
Christian Hansen fra Geogra-
fisk Institutt i Bergen invitert
til å snakke om «Bosettings-
mønster og arbeidsplassut-
vikling — tendenser i kon-
flikt».

Andre dag vil Brox starte

med å gi ei vurdering av det
framtidige bosettingsmøn-
stret i lys av utviklinga i yrkes-
strukturen og maktfordeling.
Stipendiat ved Arkitektthøg-
skolen, Røyne Kyllingstad, vil
søke å besvare spørsmålet om
hva ei eventuell konsolidering
av bosettingsmønstret inne-
bærer for praktisk fysisk plan-
legging. Videre vil en repre-
sentant for Miljøvern- eller
Kommunaldepartementet

snakke om fremtidsperspekti-
ver for bosettingsmønstret i
lys av planleggningssystemet
og nasjonale prioriteringer.

Seminaret finner sted i
Tromsø i dagene 1. og 2. ok-
tober. For studenter er delta-
keravgiften satt til kr. 50.
Eventuelle interesserte kan
henvende seg til Greta Stein-
berg eller Helge O. Larsen,
ISV.

— hol —

Merk deg våre kantinetilbud

Vi driver i dag fem kantiner for studenter og ansatte ved Universitetet:

	Åpningstid
Teoribygget (IMB): middag og kaldmat	1000 — 1600
Odd Berg (ISV): kaldmat	0900 — 1500
Idar Brenn (ISL): middag og kaldmat	1000 — 1600
Gjennomgangsbygget (JBG): middag og kaldmat	1000 — 1600
1. bgtr. Breivika (IMR): middag og kaldmat	1000 — 1600

Vi tar oss av alle typer arrangement, stort eller lite.

Vi lager også mat for utbringning.

I tillegg til kantinen har vi kafeteria (spisesal) ved Prestvannet Studentheim. Her kan vi ta i mot alle slags arrangement for inntil 90 personer.

Nærmere opplysninger om kantinenes servicetilbud fåes hos kantinesjefen i telefon 81012.

Studentsamskipnaden i Troms

STYRK STUDENT- DEMOKRATIET

Støtt oss i arbeidet for å få gjennomført urnevalg
— en forutsetning for andre demokratiske refor-
mer ved universiteter og høyskoler. Støtt NKSF —
det eneste reelle alternativ til venstresiden!

Bli medlem nå

Jeg vil gjerne bli medlem av NKSF.

Navn.....

Adr.....

Postadr.....

Send kupongen til NKSF, Stortingsgt. 20 III,
Oslo 1.

Du vet —

at UNIBOK er stedet
for alt studie-
materiell.

Vet du —

at UNIBOK også er
stedet for vanlig
skjønnlitteratur,
hobbylitteratur og
papirrekvisita?

Vet du —

at du får 10 %
studentrabatt
på utenomnordisk
litteratur
mot framvisning
av gyldig studie kort.

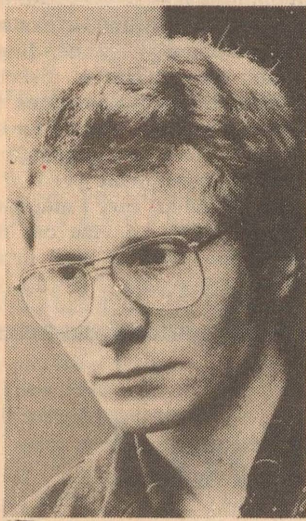
Følgelig —

trenger du kun én
bokhandel, nemlig

UNIBOK

UNIVERSITETSBOKHANDEL
Roald Amundsons plass 1
— tlf. 81012

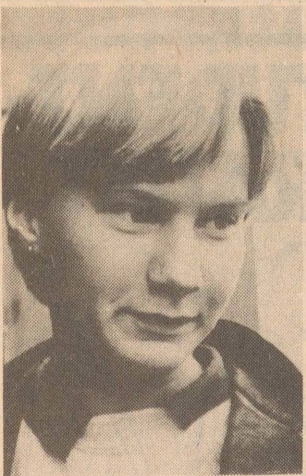
Noen tilfeldige forberedende studenter

Trond Kristoffersen (21) fra Bjor-elvnes ved Finnsnes har både vært på fiskebåt og jobbet i fiskeindustrien før han kom til Tromsø i høst. Hybel har han fått hos slektninger. Etter forberedende e planen å begynne med Fiskerifag, men først må han skaffe seg mer praksis.

Terje Fredriksen (18) er egentlig oppvokst i Skien, men familien er nå flyttet til Tromsø. For tida bor han hos foreldrene, men skal forsøke å skaffe seg hybel. Kommer rett fra gymnaset. Har ennå ikke bestemt seg for hva han skal gjøre etter forberedende.

Lise Johansen (20) er fra Tromsø og bor hjemme. Hun har tidligere jobbet på sykehus. Etter forberedende er planen å studere biologi.

Torill Iversen (20) kommer fra Alta og etter mye om og men har hun gredi å få hybel. Tidligere har hun jobbet på sykehus og tatt grunnfag i psykologi. Er begynt å studere medisin.

Ped.sem. — framtidig «flaskehals»?

Universitetet i Tromsø har fra og med våren 1975 hatt et praktisk-pedagogisk studietilbud (også kalt ped.sem.) Det er studium som tilsvarer ei halvårig pedagogisk utdanning, forutsatt at det blir tatt under ett. Hvert semester blir det tatt opp 40 studenter. Ved tidligere opptak har de fleste søkere fått tildelt studie-plass. Da søknadsfristen for høstsemestret gikk ut, var det innkommet hele 87 søknader. Blant studenter har økningen i antall søknader skapt ei viss bekymring. Det kan stilles spørsmål om ped.sem. i Tromsø skal utvikle seg til å bli en «flaskehals»?

For å få nærmere opplysninger om høstsemestrets opptak, oppsøkte Studentavisen APPU (avdeling for praktisk-pedagogisk utdanning), adr. Skippergt. 1c. Intervjuet nedenfor er gjort med førstekonsulent Håkon Pedersen.

— ER ANTALL SØKERE TIL PED.SEM. I HØST FORELØBIG «REKORD»?

Ja, det er absolutt det største antall søkere vi har hatt siden ped.sem. starta opp her i Tromsø, våren-75.

87 SØKERE TIL 40 STUDIEPLASSER — KOMMENTAR TIL DET?

Jeg kan vel starte med å si at 41 søkere ble tildelt plass ved opptak. Det videre resultat var at 40 søkere kom på venteliste, og til slutt 6 søkere som ikke var kvalifisert.

ER DETTE DE ENDELIGE TALL FOR OPPTAK I HØST?

Nei. Etter at en del hadde trukket seg osv., var antall søkere på ventelista redusert til 26. Dette er fremdeles et høyt tall. Vi pleier å operere med ei venteliste på 5-6 søkere ved semesterstart.

HVORDAN VAR FORDELINGA MELLOM HØGERE OG LAVERE GRAD BLANT SØKERNE?

Av det totale antall søkere, var det 18 med høgre grad, 57 med lavere grad og 12 med faglig eksamen. Etter det nevnte frafallet, ble fordelinga på høstens kull: 9 med høgre grad, 27 med lavere grad og 5 faglærere.

Foruten søkere med ulik grad, er det også snakk om ulik fagbakgrunn — hvordan er fordelinga her?

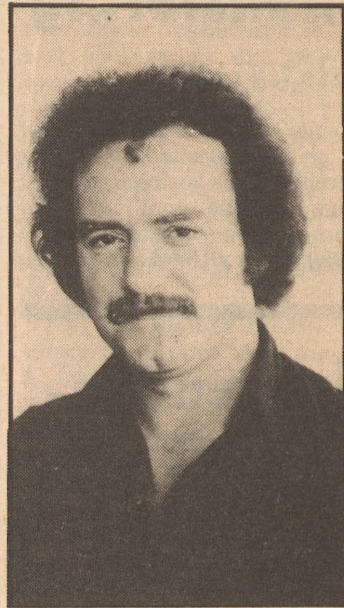
På høstens kull har vi 22 filologer/samfunnsvitere, 11 realister og 8 «blandingskandidater». Filologer/samfunnsvitere har fra starten av vært den dominerende gruppa. Gruppen med realister er etter min mening for liten.

Det ser for øvrig ut til å gi seg utslag på den faglige fordelinga

på ped.sem. Studentene må velge 2 fag av en gruppe på tilsammen 13. For å illustrere det, kan det nevnes at 22 studenter har valgt historie/samfunnsfag, mens det kun er 4 studenter på matematikk- og 3 studenter på fysikk. Konsekvensen er at det kan oppstå knapphet på lærere med matematikk/fysikk i fagkretsen. Signaler tyder på at det allerede er i ferd med å skje.

Kan en regne med at opptak av studenter på ped.sem. blir øka?

En eventuell økning vil være avhengig av ulike ting. Slik romsitasjonen er hos oss i dag, er den på sett og vis begrensende i seg selv. Større lokaler vil være nødvendig. Videre kan jeg nevne mangel på praksisplasser for våre studenter her i Tromsø. For å bøte på problemet, har vi ei ordning der studentene har praksisperioden andre steder.

Håkon Pedersen: «Vi trenger flere stillinger, økte ressurser og romsligere plass skal opptaket på ped.sem. økes».

Ordninga må sies å være ei god avlastning.

Til slutt vil jeg si at ped.sem. nødvendigvis må bli en «flaskehals» når vi har ca. 40 plasser å tilby, og antall søkere er over det dobbelte. Foruten de begrensningene jeg har nevnt, er det nødvendig med mere ressurser, flere stillinger. Studentavisa vil i et senere nummer se nærmere på ped.sem., blant annet en eventuell forlengelse av ped.sem. til ett år.

Arbeidsutvalgene — viktige organ — men i ferd med å gå i dvale?

I studiehandboka for Universitetet i Tromsø står det som følger: «Instituttallmøtet er det høyeste organ for studentene på hvert enkelt institutt. Mellom disse allmøtene er Arbeidsutvalgene (AU) det høyeste organet. AU er dessuten bindeleddet mellom grunnplan og komite-, utvalgs-, og rådsrepresentantene. Foruten de saker som er felles for alle studentene — blir særegne institutt- og fagpolitiske saker tatt opp på dette nivå».

Ja, dette er idealet man etter det Studentavisa har erfart er det så som så med aktiviteten på dette nivået i det studentpolitiske hierarkiet rundt om på instituttene. På medisin derimot, har de til nå greid å holde aktiviteten bra oppe. For å høre litt nærmere om dette, stakk vi innom AU konotret på Teoribygget og slo av en liten prat med Arne Skagseth.

— Hvor mange sitter i AU hos dere, og hvor ofte velges nytt AU?

— Det er fem stykker av oss — 4 fra medisin og 1 fra medisin grunnfag. Nytt AU velges en gang i året.

— Er det vanskelig å få folk til å stille til valg for AU?

— Jo, det skal en del jobbing til, men til nå har det gått bra med å få fyllt plassene.

— Hvilke arbeidsoppgaver har dere?

— Vi holder telefonvakt her på

AU-kontoret 2 timer pr. dag og sørger for distribusjon av post til studentene. Ellers forbereder vi instituttallmøtene og nominerer kandidater til råd, styrer og utvalg.

— Synes dere at dere klarer å oppfylle målsettingene som trekkes opp i Studiehandboka?

Jo, til en viss grad gjør vi vel det, men forbindelsen til grunnplanen kunne nok vært sterkere. Vi forsøker bl.a. å få til skikkelige forberedelsesmøter mellom AU og representanter i

de forskjellige utvalgene, men det har ikke fungert så bra til nå. Vi har også en ordning med at de forskjellige representanter kommer til oss med saker som de mener er viktig å få diskutert slik at vi kan legge dem fram for allmøtet.

— Hvorfor er det så viktig å få AU,ene til å fungere godt?

Jeg har allerede nevnt den viktige bindeleddsfunksjonen. Dessuten er det viktig å ha et fast organ som har ansvaret for å gripe tak i viktige saker så

snart de dukker opp. Her vil jeg nevne at det er et stort problem for oss at de forskjellige sakspapirene fra administrasjonen kommer så seint ut.

— Føler du at studentene er interessert i de sakene dere trekker fram?

Man skulle tro det siden vi stort sett har ganske bra oppmøte på instituttallmøtene. Størst tilslutning er det når det er saker som angår studentene direkte. Her er saka om etableringsloven et godt eksempel.

Arne Skagseth, -78 kullet på medisin, sitter i AU på 2. semesteret.

Hva skal skje med samfunnsfag.....

Forts fra side 3

mag-graden vil fullstendig bryte ned det som helt fra opprettelsen av Universitetet var ment å være

et alternativ til den bestående samfunnsforskninga i Norge, et alternativ som skulle legge

spesiell vekt på problemorientering og et samspill mellom teori og praksis i undervisningsopplegget.

Status for saka i dag er at Rådet for ISL har vedtatt å gå inn for å følge de andre Universiteter i å korte ned studietida og innføre vekttall (!) Rådet på ISV har akseptert at HF cand mag'en blir normert til 4 år men går sterkt inn

for å opprettholde 4 1/2 år for SV cand mag'er. Sentralt undervisningsutvalg har vedtatt at hele «Universitetet i Tromsø reduserer den normerte tidsramme for Cand Mag graden til maks 4 år» og at en dessuten skal utrede innføring av en vekttallsordning for HF og SV fagene. Den 13/9 skal saka opp i styret og den 27/9 skal den endelig avgjøres i Tinget.